

URZĄD GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

KONCEPCJA SMART VILLAGE WIKROWO - 2030

WIKROWO, WIKTOROWO GMINA GRONOWO ELBLĄSKIE

Gronowo Elbląskie, październik 2023 roku

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Koncepcji Smart Village opracowana przez Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich w na lata 2014-2020

ZESPÓŁ EKSPERTÓW:

mgr Beata Bednarczyk
dr hab. Wojciech Kozłowski profesor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego
dr hab. Andrzej Kucner
dr inż. Jacek Michalak
dr Anna Rutkowska

GRANTODAWCA:

Stowarzyszenie Łączy Nas Kanat Elbląski Lokalna Grupa Działania

GRANTOBIORCA:

Urząd Gminy Gronowo Elbląskie

PARTNERZY REALIZACJI KONCEPCJI SMART VILLAGE:

1. Sołectwo Wikrowo
2. Wieś Wiktorowo
3. Gmina Gronowo Elbląskie
4. Elżbieta Oleksiak

UCZESTNICY PROCESU OPRACOWANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE (*alfabetycznie*)

1. Marta Bąkowska
2. Jolanta Błaszczuk
3. Sylwia Dębek
4. Wioleta Goldberg Wikrowo
5. Wiktoria Jagucka
6. Anna Januszaniec (Wikrowo)
7. Małgorzata Józefowicz
8. Ignacy Karpij
9. Joanna Marcinkowska
10. Magdalena Oksentowska
11. Teresa Rojek
12. Sandra Sierocka
13. Anna Wdowiak
14. Krzysztof Wdowiak

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4
OPIS PROCESU OPRACOWANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE.....	4
INNOWACYJNOŚĆ OPRACOWANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE.....	5
2. CZĘŚĆ ANALITYCZNA	6
WIKROWO	6
CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	6
RYS HISTORYCZNY	7
SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA	10
SYTUACJA GOSPODARCZA WSI	11
WIKTOROWO	11
CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI	11
RYS HISTORYCZNY OSADY WIKTOROWO	12
SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA	13
SYTUACJA GOSPODARCZA	13
POWIAT ELBLĄSKI	14
POTENCJAŁ I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ WSI WIKROWO I WIKTOROWO	17
UPROSZCZONA ANALIZA SWOT OBSZARU OBJĘTEGO KONCEPCJĄ I WNIOSKI.....	20
WNIOSKI Z ANALIZY SWOT	21
BADANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW	22
ANALIZA TRENDÓW STEEP I WYBRANYCH TRENDÓW TURYSTYCZNYCH	26
ROLA ANALIZY TRENDÓW W OPRACOWANIU KONCEPCJI SMART VILLAGE	26
TRENDY SPOŁECZNE I DEMOGRAFICZNE	26
TRENDY TECHNOLOGICZNE	27
TRENDY ŚRODOWISKOWE.....	28
TRENDY EKONOMICZNE	29
TRENDY POLITYCZNE I ORGANIZACYJNE	30
WYBRANE TRENDY TURYSTYCZNE.....	31
WNIOSKI I REKOMENDACJE.....	32
CZĘŚĆ ROZWOJOWA	33
MISJA ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI.....	33
WIZJA PRZYSZŁOŚCI	33
OPIS CELÓW I ZADAŃ KONCEPCJI SMART VILLAGE	34
OPIS PLANOWANYCH WSKAŹNIKÓW	37
LISTA PROJEKTÓW – SZACOWANE KOSZTY REALIZACJI I MOŻLIWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	40
HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ (do ustalenia z udziałem grantobiorcy)	44
PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ OPRACOWANEJ KONCEPCJI.....	45
PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ OPRACOWANEJ KONCEPCJI	46
PRZEWIDZIANE KORZYŚCI DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	46
V. ZAŁĄCZNIK NR 1. ZADANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIGENTNYCH WSI) MIEJSCOWOŚCI: WIKROWO I WIKTOROWO	48

1. WPROWADZENIE

Opis procesu opracowania Koncepcji Smart Village

Koncepcja została opracowana we współpracy zespołu ekspertów oraz mieszkańców miejscowości WIKROWO i WIKTOROWO, stanowiące sołectwo WIKROWO. Proces tworzenia rozwiązania zaplanowano w trzech etapach połączonych spotkaniami warsztatowymi z mieszkańcami wsi. Poprzedziło go wcześniejsze podpisanie umów grantobiorcy z grantodawcą, Stowarzyszeniem Łączy Nas Kanat Elbląski Lokalna Grupa Działania w Elblągu 5 maja 2023 roku w Miłomłynie, a następnie 7 lipca 2023 roku w Wikrowie z zespołem ekspertów. Plan spotkań i współpracy ze społecznością został przygotowany w zgodzie z postanowieniami zawartej umowy.

Pierwszy warsztat odbył się 7 lipca 2023 roku w Wikrowie. Uczestnicy reprezentowali mieszkańców miejscowości, grantobiorcę i zespół ekspertów. Celem warsztatu było przedstawienie założeń programu Smart Village, wspólne przeprowadzenie analizy SWOT sytuacji społeczności i miejscowości. W dalszej części przeprowadzono analizę potrzeb i problemów mieszkańców oraz opracowano mapę interesariuszy, działających w otoczeniu. Po zakończonym warsztacie zespół ekspertów wspólnie z grantobiorcą zwiedził miejscowość i przeprowadził wywiad na temat aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i sposobu użytkowania istniejącej infrastruktury we wsi i w okolicy.

Po spotkaniu zespół ekspercki uporządkował i opracował zebrane dane. Przygotowano wnioski z analizy SWOT. Przeprowadzono desk research, przygotowano opis miejscowości, opis i analizę sytuacji społeczno-demograficznej i gospodarczej. Przeprowadzono analizę istniejącej infrastruktury turystycznej i jej wykorzystania.

W sierpniu 2023 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców miejscowości. Opracowano i udostępniono e-ankietę przygotowaną na platformie Google Forms. Jej celem było pozyskanie opinii mieszkańców na temat ich potrzeb w obszarze społecznym, kulturowym, turystycznym, klimatycznym, środowiskowym, technologicznym, a także ocena preferencji mieszkańców względem proponowanych celów działań i rozwiązań. Wyniki ankiety włączono do opracowania i uwzględniono w koncepcji.

Drugi warsztat z mieszkańcami zorganizowano 30 sierpnia 2023 roku w formie spotkania online na platformie Google Meet. Spotkanie było poświęcone prezentacji wniosków z pierwszego warsztatu i analizy SWOT oraz prezentacji wyników e-ankiety. W drugiej części spotkania zespół ekspertów wspólnie z mieszkańcami przeprowadził analizę zmian w zakresie działalności gospodarczej wsi, turystyki oraz preferencji i potrzeb samych mieszkańców. Na tej podstawie określono misję społeczności i określono możliwy obraz przyszłości wsi i jej/-ego społeczności (wizja). W trzeciej części warsztatu określono ogólne cele koncepcji, wynikające z nich cele szczegółowe oraz zadania i wskaźniki pozwalające monitorować późniejszą ich realizację. W pracach nad bieżącym dokumentowaniem wyników warsztatu wykorzystano tablicę wirtualną Miro, udostępnianą uczestnikom spotkania. Wcześniej zostały na niej przygotowane narzędzia niezbędne do przeprowadzenia zaplanowanych zadań.

Wyniki drugiego warsztatu zostały następnie przeanalizowane i opracowane przez zespół ekspertów. Dodatkowo przygotowano analizę trendów społeczno-demograficznych, technologicznych, ekonomicznych, środowiskowych oraz politycznych. Uzupełniono ją analizą wybranych trendów turystycznych. Obie analizy mają charakter kontekstowy i uwzględniają specyfikę, potrzeby oraz procesy dziejące się aktualnie w obszarach wiejskich. Ich rolą jest wskazanie uwarunkowań i możliwych kierunków dalszego rozwoju.

Trzeci etap konsultacji z mieszkańcami przeprowadzono na przełomie września i października 2023 roku. Jej przedmiotem była wstępnie opracowana koncepcja Smart Village. Jej roboczą wersję w wersji elektronicznej przekazano grantobiorcy w końcu września 2023 roku w celu upowszechnienia wśród mieszkańców, zapoznania się z jej założeniami, dokonania niezbędnych zmian, uzupełnień oraz przeprowadzenia weryfikacji. Po zwrocie w połowie października 2023 roku opracowanie ponownie sprawdzono i przygotowano jego wersję finalną. Dokument zawierający koncepcję przekazano grantobiorcy podczas roboczego spotkania 27 października 2023 roku w Miłomłynie.

Innowacyjność opracowania Koncepcji Smart Village

Uwzględnienie priorytetów programu. Podczas opracowywania koncepcji Smart Village uwzględniono kilka czynników i uwarunkowań. Pierwszym są priorytety programu Smart Village:

- koncentracja na problemach i potrzebach grup społecznych w niekorzystnej sytuacji, młodzieży oraz osób senioralnych w celu ograniczania negatywnych skutków starzenia się społeczeństwa oraz depopulacji wsi;
- promowanie rozwiązań przeciwdziałających negatywnym skutkom zmian klimatu służących ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych, ograniczaniu potrzeb energetycznych, oszczędzaniu zasobów, w tym szczególnie wody;
- podejmowania działań służących ochronie środowiska naturalnego, ograniczaniu antropopresji i działaniu na rzecz bioróżnorodności i regeneracji;
- wykorzystaniu nowych technologii na rzecz poprawy jakości życia społeczności wsi i małych miasteczek.

Wykorzystanie analizy trendów i innowacji. Tłem rozwiązań zawartych w koncepcji Smart Village są trendy i sygnały zmian (innowacje) wskazujące możliwe i pożądane kierunki rozwoju, ważne z punktu widzenia potrzeb i problemów wiejskich społeczności. Analiza trendów włączona do pierwszej części koncepcji wskazuje na możliwe kierunki zmian i ułatwia wskazywanie celów i zadań. Dostarcza także wiedzy o dobrych praktykach oraz wskazuje na istniejące wzorce rozwiązań i działania.

Aktywna partycypacja mieszkańców. W stworzeniu finalnej wersji koncepcji Smart Village regularny i aktywny udział brali reprezentanci lokalnych społeczności. Byli źródłem istotnych informacji na temat jakości życia mieszkańców, dostarczali wiedzy o problemach i potrzebach, wskazywali cele i zadania, określali swoją rolę w ich realizacji oraz weryfikowali i oceniali opracowaną koncepcję.

2. CZĘŚĆ ANALITYCZNA

WIKROWO

Charakterystyka miejscowości

WIKROWO to wieś leżąca w gminie Gronowo Elbląskie. Należy do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu elbląskiego. Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku liczba ludności we wsi Wikrowo to **139** mieszkańców, z czego **47,5%** stanowią kobiety, a **52,5%** ludności to mężczyźni. Miejscowość zamieszkuje **0,1%** mieszkańców gminy. Identyfikator miejscowości Wikrowo w systemie SIMC to 0150700, a współrzędne GPS wsi Wikrowo to (19.311944, 54.140000).

Rys. 1. Położenie wsi Wikrowo na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Geoportal

Rys. 2. Położenie wsi Wikrowo na mapie gminy Elbląg

Źródło: Geoportal

Rys historyczny

O wsi **WIKROWO** istnieją wzmianki z 1300 roku o *Klein Wickerau, Gross Wickerau*. W Wikrowie Wielkim początkowo funkcjonował folwark krzyżacki, a na terenach Wikrowa Małego były pastwiska. Po II wojnie światowej obie miejscowości połączono. Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z 15.12.2017 roku na obszarze Wikrowa znajdują się dwa zabytkowe obiekty wpisane do rejestru zabytków. Do 2001 roku w Wikrowie istniał wiatrak holenderski, który do dziś jest w herbie Gminy Gronowo Elbląskie (spłonął).

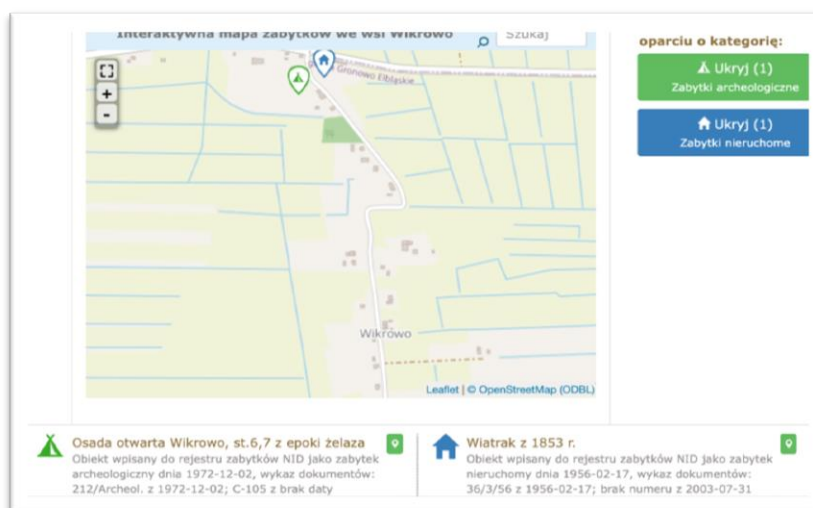
Okolo 1300 roku był tu folwark krzyżacki, jednak prawdopodobnie przed przybyciem Krzyżaków było to miejsce zasiedlone przez Prusów. Po 1454 roku folwark przeszedł na własność miasta Elbląga, a od 1458 roku został własnością klasztoru sióstr brygidek. Po reformacji i opuszczeniu Elbląga przez ten zakon krzyżacki folwark wrócił na własność miasta Elbląga. Obszar wsi zasiedlali osadnicy zwani olędrami, przybyli z terenów obecnej Holandii. Byli to uchodźcy religijni zwani mennonitami. W 1715 roku w skład Wikrowa weszły tereny obecnego Helenowa. W latach 1949-1993 znajdowało się tu Państwowe Gospodarstwo Rolne. Znaczna część zabudowy została umieszczona na terpach, czyli sztucznie wytworzonych podwyższeniach, pagórkach, które miały uchronić budynki przed wodami gruntowymi a także powodzią, dość często nawiedzającymi Żuławy. Sama zabudowa wioski była zarazem prowadzona metodą ulicówki jak i łańcuchówki. Ulicówka to typ zabudowania wioski podobnej do zabudowy ulicy w mieście, budynki umiejscowione są wzdłuż głównej drogi. Natomiast łańcuchówka to rozmieszczenie budynków każdy na własnym gruncie.

Nad Wikrowem przez lata górował wiatrak typu holenderskiego, który niestety spłonął w 2001 roku. Wiatraki na Żuławach występowały o wiele częściej niż w innych regionach Polski. Tu spełniały też rolę napędu elementów odwadniających poldery położone poniżej poziomu morza. Wspomniany wiatrak był typu holenderskiego. Cały jego korpus był budowlą stałą, a jedynie górna część, zwana głowicą, zawierała oś śmigieł i to ona obracała się w pionie. Podstawa wiatraka była wykonana jako budowla szachulcowa, a pionowy korpus był drewniany.

W miejscowości znajduje się też pozostałość dawnego cmentarza mennonickiego, należy on do najstarszych na tych terenach.

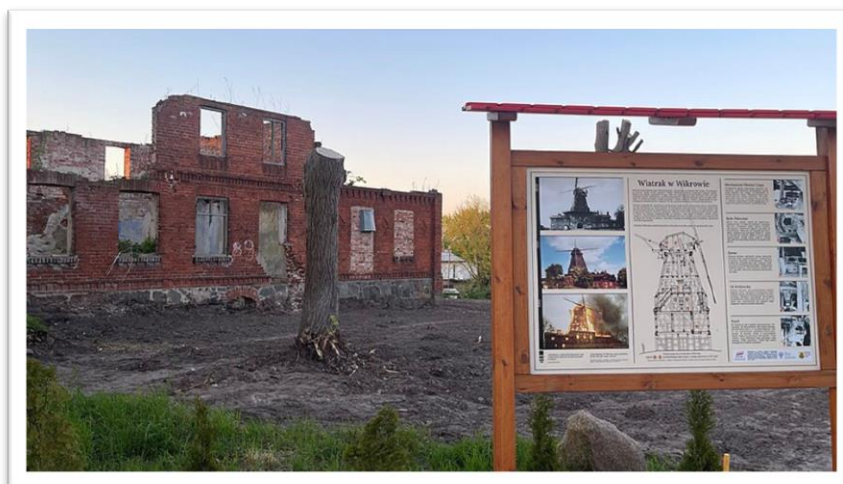
Układ przestrzenny wsi złożony jest z trzech części - w zachodniej części dawny folwark, po 1945 roku do 1993 roku - PGR, łańcuchówka po obu stronach drogi biegnącej w osi południowej, przechodząca w części północnej około połowy XIX wieku, w krótką ulicówkę - Wikrowo Małe oraz Wikrowo Duże w południowej części - zabudowa na terpach wzdłuż lokalnych dróg prowadzących do Jegłownika i szosy Elbląg - Malbork (DK nr 22).

Rys. 3. Mapa zabytków wsi Wikrowo

Źródło: Geoportal

Rys.4. Zabytkowy wiatrak wsi Wikrowo

Autor zdjęcia: Mahol60

Rys.5. Tablica poświęcona zabytkowemu wiatrakowi wsi Wikrowo. Projekt autorstwa Agnieszki Sulkowski i Marcina Hołowińskiego w ramach projektu małe FIO 2021

Autorka zdjęcia: Beata Bednarczyk

Rys.6. Tablica informacyjna o Wikrowie

Autorka zdjęcia: Beata Bednarczyk

Rys.7. Tablica informacyjna o Wikrowie

Autorka zdjęcia: Beata Bednarczyk

Rys. 8. Cmentarz mennonicki wsi Wikrowo

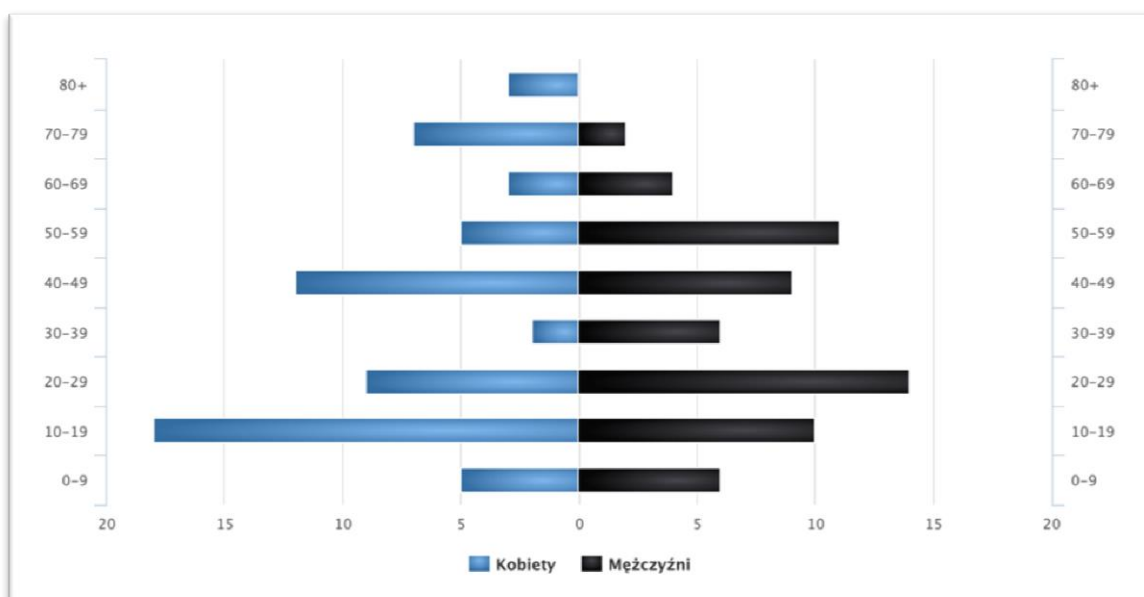

<https://www.portel.pl/dawny-elblag/historia-okolic-elblaga-wikrowo-odcinek-3/89949>

Sytuacja społeczno-demograficzna

Wieś **WIKROWO** ma **139** mieszkańców, z czego **47,5%** stanowią kobiety, a **52,5%** mężczyźni. W latach 1998-2021 liczba mieszkańców wzrosła o **6,9%**. Współczynnik feminizacji we wsi wynosi **90** i jest znacznie mniejszy od współczynnika feminizacji dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od współczynnika dla całej Polski. **61,2%** mieszkańców wsi Wikrowo jest w wieku produkcyjnym, **25,9%** w wieku przedprodukcyjnym, a **12,9%** mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada we wsi Wikrowo **63,5** osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc nieznacznie mniejszy od wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejszy od wskaźnika obciążenia demograficznego dla całej Polski. Według danych archiwalnych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 roku w Wikrowie były **44** gospodarstwa domowe. Wśród nich dominowały gospodarstwa zamieszkałe przez jedną osobę - takich gospodarstw było **14**.

Rys. 9. Piramida wieku mieszkańców wsi Wikrowo w 2002 roku

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

Społeczność miejscowości korzysta z profilu „Świetlica wiejska w Wikrowie”, który aktualnie obserwuje **289** osób. W postach dominują bieżące informacje, dotyczące organizowanych wydarzeń i innych informacji ważnych dla mieszkańców. Posty pojawiają się po kilka miesięcznie, dotyczą działalności świetlicy, organizowanych imprez, konkursów czy też harmonogram zebrań. Udostępniane są posty zorganizowanych zajęć w świetlicy.

Rys.10. Facebook - świetlica wiejska w Wikrowie

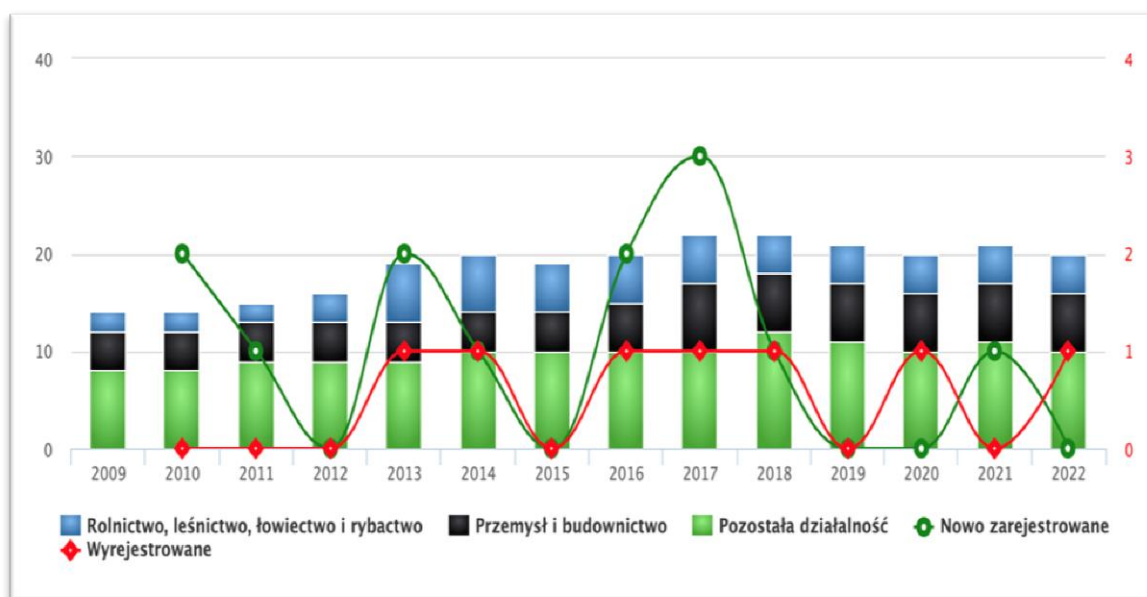

Źródło: Print Screen profilu, oprac. zespół ekspertów

Sytuacja gospodarcza wsi

We wsi **WIKROWO** w 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było **20** podmiotów gospodarki narodowej, z czego **12** stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano **0** nowych podmiotów, a **1** podmiot został wyrejestrowany. Na przestrzeni lat 2009-2022 najczęściej (**3**) podmiotów zarejestrowano w 2017 roku, a najmniej (**0**) w 2022 roku. W tym samym okresie najczęściej (**1**) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2022 roku, najmniej (**0**) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną we wsi Wikrowo najczęściej (**4**) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (**19**) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. **20,0%** (**4**) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało **30,0%** (**6**) podmiotów, a **50,0%** (**10**) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą we wsi Wikrowo najczęściej deklaruowanymi rodzajami przeważającej działalności są przetwórstwo przemysłowe (**33,3%**) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (**16,7%**).

Rys.11. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2022

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

WIKTOROWO

Charakterystyka miejscowości

WIKTOROWO to osada leżąca w gminie Gronowo Elbląskie. Należy do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu elbląskiego. Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku liczba ludności w osadzie Wiktorowo to **97** z czego **42,3%** mieszkańców stanowią kobiety, a **57,7%** ludności to mężczyźni. Miejscowość zamieszkuje **2,0%** mieszkańców gminy. Identyfikator miejscowości Wiktorowo w systemie SIMC to 0150716, a współrzędne GPS osady Wiktorowo to (19.298056, 54.150000).

Rys.12. Położenie wsi Wiktorowo na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Geoportal

Rys.13. Położenie osady Wiktorowo na mapie gminy Gronowo Elbląskie

Źródło: Geoportal

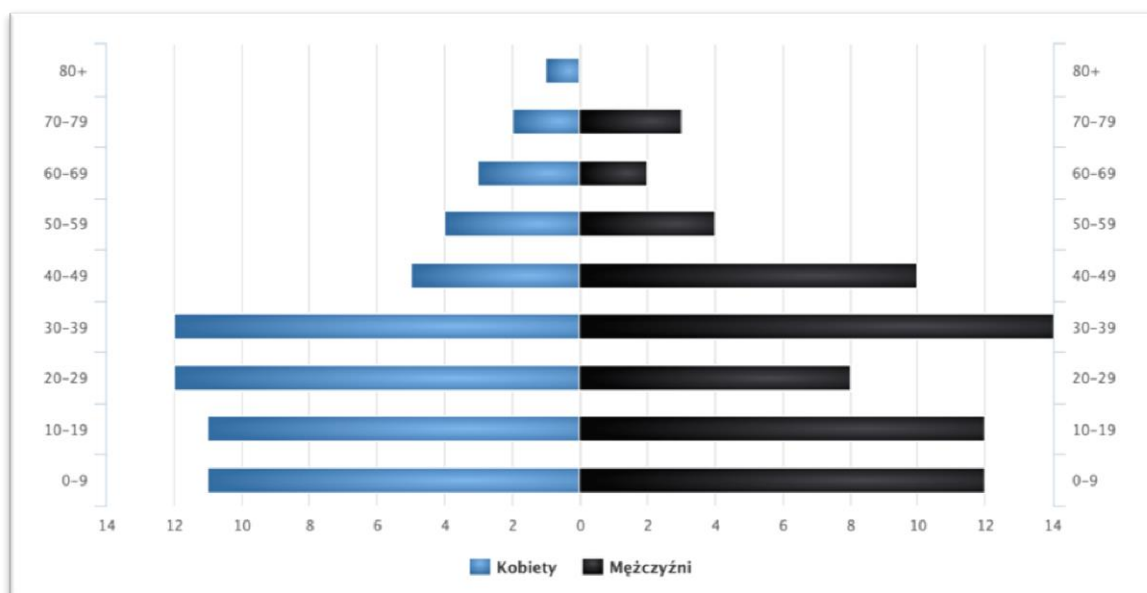
Rys historyczny osady Wiktorowo

Wieś powstała w wyniku napływu osadników na tereny w XVIII i XIX wieku. Folwark w Wiktorowie prawdopodobnie utworzono na terenach majątności w Wikrowie (Wickerau) w XIX wieku. Pod koniec XIX wieku wybudowano tu dwór i zabudowania gospodarcze. Na starej mapie miejscowość widnieje jako Ellerwald, składająca się części południowej - Erste Trift - Zweite Trift. Na terenie folwarku powstało Państwowe Gospodarstwo Rolne, podległe pod zakład w Wikrowie, zlikwidowane ustawowo w latach 90 XX wieku. Dwór został zburzony w latach 70 XX wieku. Nadal istnieją pozostałości parku z końca XIX wieku o powierzchni 0,5 ha.

Sytuacja społeczno-demograficzna

Osada **WIKTOROWO** ma **97** mieszkańców, z czego **42,3%** stanowią kobiety, a **57,7%** mężczyźni. W latach 1998-2021 liczba mieszkańców zmalała o **19,2%**. Współczynnik feminizacji w osadzie wynosi **73** i jest znacznie mniejszy od współczynnika feminizacji dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od współczynnika dla całej Polski. **69,1%** mieszkańców osady Wiktorowo jest w wieku produkcyjnym, **16,5%** w wieku przedprodukcyjnym, a **14,4%** mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada we w osadzie Wiktorowo **44,8** osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc znacznie mniejszy od wskaźnika dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika obciążenia demograficznego dla całej Polski. Według danych archiwalnych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 roku w osadzie Wiktorowo było **39** gospodarstw domowych. Wśród nich dominowały gospodarstwa zamieszkałe przez cztery osoby - takich gospodarstw było **11**.

Rys.14. Piramida wieku mieszkańców wsi Wiktorowo w 2002 roku

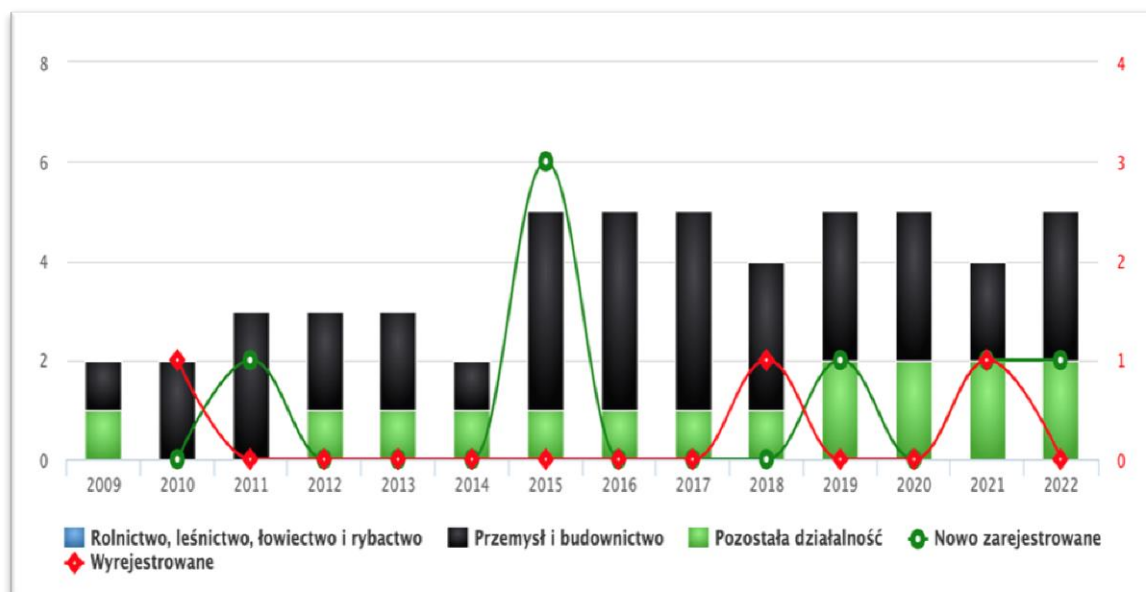

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

Sytuacja gospodarcza

W osadzie **WIKTOROWO** w 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było **5** podmiotów gospodarki narodowej, z czego 5 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano **1** nowy podmiot, a **0** podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (**3**) podmiotów zarejestrowano w 2015 roku, a najmniej (**0**) w roku 2020. W tym samym okresie najwięcej (**1**) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2021 roku, najmniej (**0**) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2022 roku. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (**5**) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. **60,0%** (**3**) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało przemysł i budownictwo, natomiast **40,0%** (**2**) podmiotów zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są przetwórstwo przemysłowe (**60.0%**) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (**40.0%**).

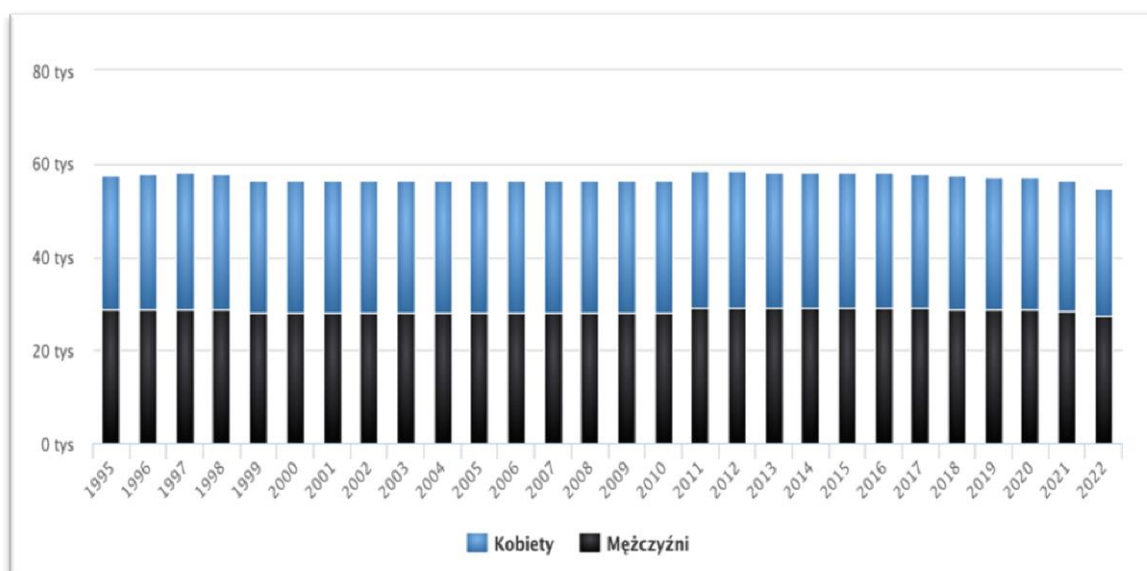
Rys. 15. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2009-2022

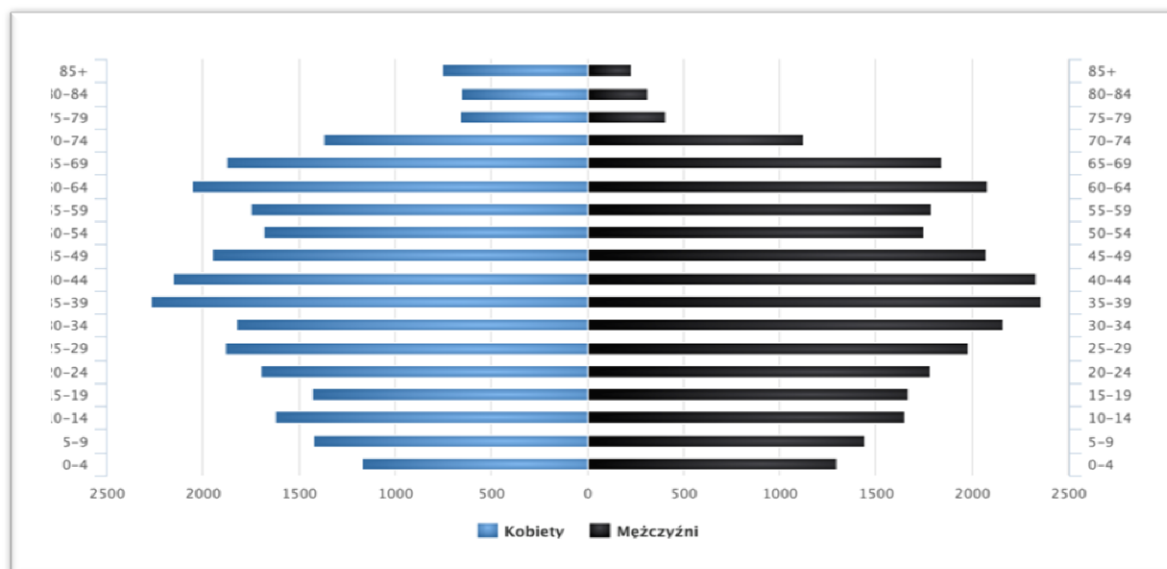
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

POWIAT ELBLĄSKI

POWIAT ELBLĄSKI ma 54 615 mieszkańców, z czego 49,8% stanowią kobiety, a 50,2% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 3,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu elbląskiego w 2050 roku wyniesie 53 228, z czego 26 442 to kobiety, a 26 786 to mężczyźni. Mieszkańcy powiatu elbląskiego zawarli w 2022 roku 185 małżeństw, co odpowiada 3,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla kraju. 30,8% mieszkańców powiatu elbląskiego jest stanu wolnego, 51,1% żyje w małżeństwie, 8,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,2% to wdowy/wdowcy. Powiat elbląski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -269 osób. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu - 4,91 na 1000 mieszkańców powiatu elbląskiego. W 2022 roku urodziło się 353 dzieci, w tym 50,1% dziewczynek i 49,9% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 353 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,57 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2021 roku 26,8% zgonów w powiecie elbląskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 18,8% zgonów w powiecie elbląskim były nowotwory, a 8,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu elbląskiego przypada 11,36 zgonów. W 2022 roku zarejestrowano 647 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 708 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu elbląskiego -61. W tym samym roku 17 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 78 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -61 osób. 61,3% mieszkańców powiatu elbląskiego jest w wieku produkcyjnym, 18,5% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Rys.16. Populacja powiatu elbląskiego w latach 1995-2022

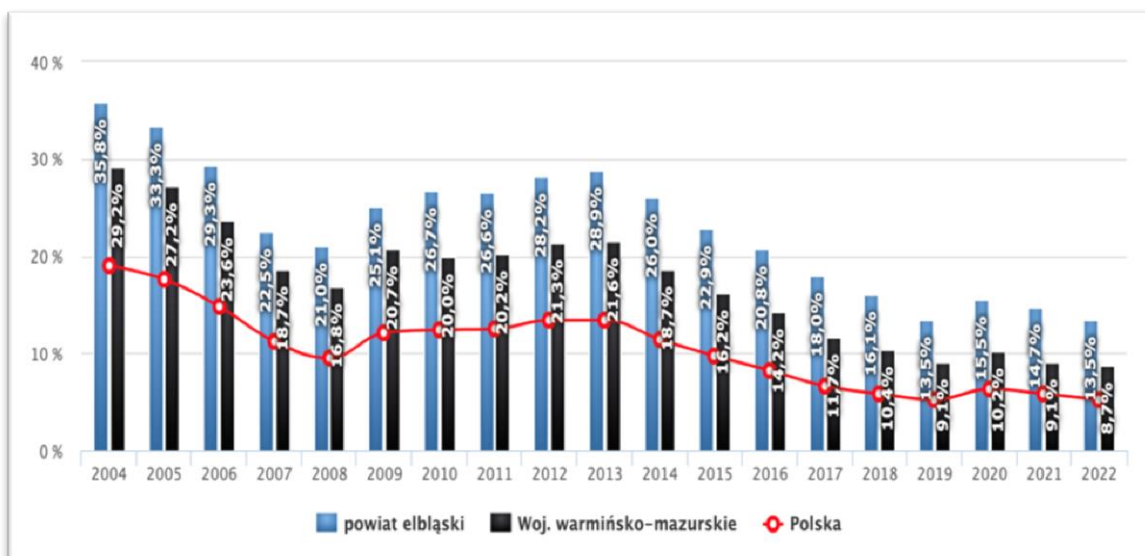
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

Rys. 17. Piramida wieku mieszkańców powiatu elbląskiego w 2021 r

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

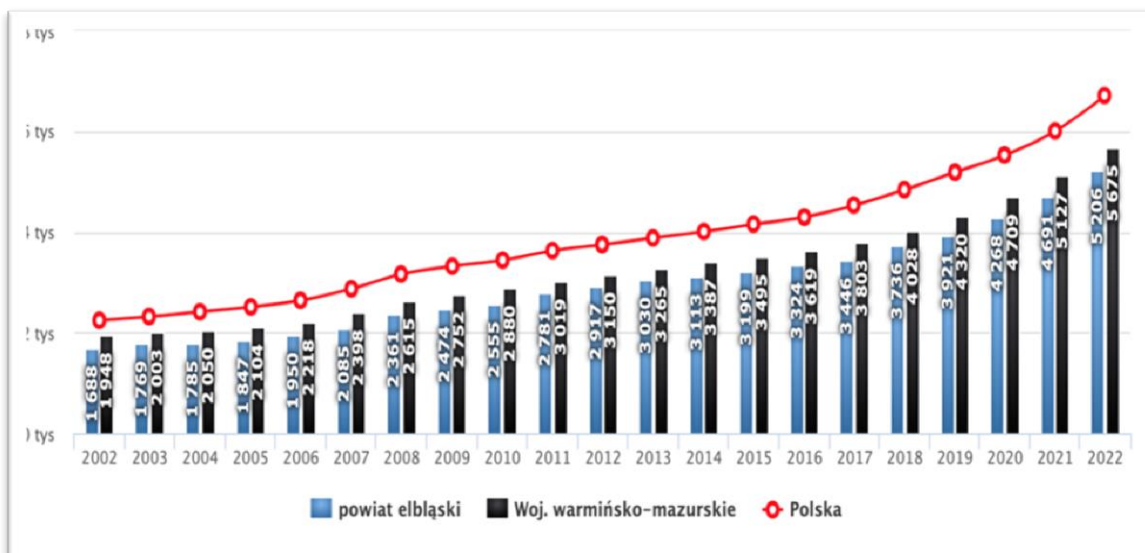
W powiecie elbląskim na 1000 mieszkańców pracuje 344 osoby. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. Bezrobocie rejestrowane w powiecie elbląskim wynosiło w 2022 roku **13,5%** (**13,5%** wśród kobiet i **13,5%** wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie elbląskim wynosiło **5 206,08 PLN**, co odpowiada **77,60%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu elbląskiego **4 772** osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a **2 126** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **-2 646**. **19,4%** aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu elbląskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **44,9%** w przemyśle i budownictwie, a **16,1%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **1,1%** pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Rys. 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie elbląskim w latach 2004-2022

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

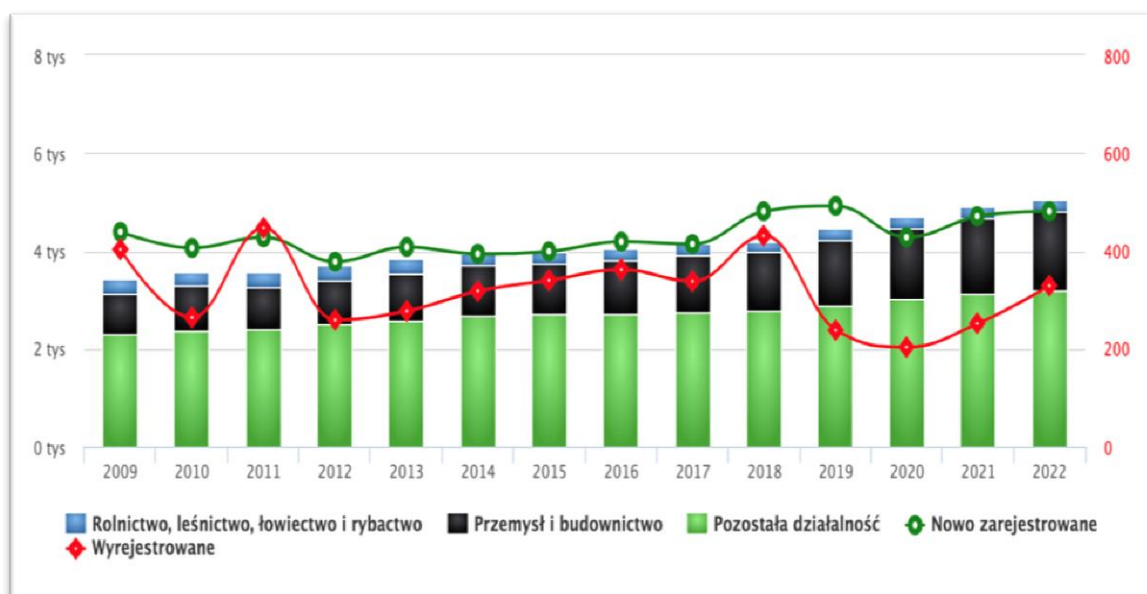
Rys. 19. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w powiecie elbląskim w I. 2004-2022

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

W powiecie elbląskim w 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były **5 042** podmioty gospodarki narodowej, z czego **3 929** stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano **481** nowych podmiotów, a **329** podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (**492**) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (**378**) w 2012 roku. W tym samym okresie najwięcej (**447**) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (**203**) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie elbląskim najwięcej (**258**) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (**4 852**) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. **4,5%** (**226**) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało **32,4%** (**1 632**) podmiotów, a **63,1%** (**3 184**) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie elbląskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (**24,1%**) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (**19,8%**).

Rys. 20. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON) w latach 2009-2022

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, oprac. zespół ekspertów

Potencjał i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wsi Wikrowo i Wiktorowo

Krajobraz kulturowy wsi Wikrowo jest silnie zniszczony w części dawnego folwarku oraz przy spalonym wiatraku. Historyczna zabudowa holenderska, w tym relikty 9 zagród typu holenderskiego została silnie przebudowana i w większości w zagrodach zastąpiona nowymi budynkami. Ocalały jedynie 3 drewniane domy zabudowy holenderskiej, dobrze czytelny układ melioracyjny, rozłóg pól oraz pojedyncze terpy, rowy melioracyjne.

Przez Wikrowo i Wiktorowo przebiegają trasy rowerowe, które stanowią duży potencjał rozwojowy dla tych miejscowości. Patrząc na trendy w zakresie turystyki rowerowej oraz zdrowego trybu życia trasy rowerowe mogą stać się atrakcyjne dla wielu turystów w przyszłości. Obie wsie znajdują się blisko rzeki Nogat.

Nogat to prawe ramię delty Wisły, liczące 62 km. Rzeka ta na całej swojej długości płynie przez Żuławy Wiślane. Łączy Wisłę z Zalewem Wiślanym, a przez Kanał Jagielloński, rzekę Elbląg i Kanał Elbląski także z Pojezierzem Iławskim.

Nogat zaczyna się w Białej Górze na 886,6 km Wisły. Jego prąd jest prawie niewyczuwalny, co sprzyja rozrastaniu się roślin wodnych na powierzchni rzeki. Szerokość koryta rzecznoego waha się od 80 do 200 m. Szlak żeglowny jest oznakowany bojami, a jego szerokość wynosi ok. 30 m. Nogat zaliczany jest do II klasy żeglownych dróg wodnych. W odległości około 9 km od miejscowości Wikrowo i Wiktorowo znajduje się **śluza Michałowo** (długość 57,01 m, szerokość 9,54 m). To czwarta śluza na Nogacie. Jest tam cisza i spokój. Stopień budowany w latach 1912-1915 zachował oryginalną konstrukcję i zasady działania. Od niedawna na Michałowie funkcjonuje mała elektrownia wodna z trzema turbinami o łącznej mocy 0,5 MW.

Zabytkowy **most zwodzony w Szopach** znajduje się w odległości 3 km od obu wsi i stanowi ciekawą atrakcję turystyczną. Fiszewka to rzeka uchodząca do rzeki Elbląg. Most drogowy przez rzekę Fiszewkę (Wisłę), z przęsłem zwodzonym został zbudowany około 1935 roku. Wcześniej w tym samym miejscu był stały most o konstrukcji drewnianej. Most był użytkowany jeszcze w latach siedemdziesiątych. Od dawna jest nieczynny. Jest obiektem Szlaku Kulturowego Kanału Elbląskiego. Obecnie wymaga renowacji i udostępnienia do zwiedzania turystom.

W obu miejscowościach istnieje potencjał stworzenia **atrakcyjnych miejsc kulinarnych**, z możliwością degustacji tradycyjnych wyrobów mlecznych, upraw oraz wytwarzanych przez okolicznych mieszkańców (chleb, masło, twaróg).

Przez wsie przebiega trasa rowerowa Krainy Kanału Elbląskiego z Elbląga do Iławy z zielonym kolorem oznakowania, zarządzany przez Łączy nas Kanał Elbląski LGD w Elblągu. Długość szlaku to **130 km**, w tym na terenie powiatu elbląskiego - **83,24 km** i przebiega przez następujące miejscowości: Elbląg (Rubno Wielkie) - Nowakowo - Kępa Rybacka - Bielnik Drugi - Janowo - Kazimierzowo - Władysławowo - Wikrowo - Wiktorowo - Jegłownik - Gronowo Elbląskie - Różany - Zwierzeńskie Pole - Zwierzno - Kępnowo - Brudzędy - Stare Dolno - Święty Gaj - Kwietniewo - Rychliki - Marwica Wielka - Jelonki - Pochylnia Jelenie - Pochylnia Oleśnica - Pochylnia Kąty - Lepno - Bartno - Kreki - Połowite - Wielki Dwór - Jarnołtowo - Bądky - Zalewo - Dobrzyki - Jerzwałd - Siemiany - Piotrkowo - Starzykowo - Szymbark - Ząbrowo - Kamionka - Iława, przy drodze krajowej Nr 16.

Przy poprawie infrastruktury oraz odpowiednich działaniach marketingowych trasa rowerowa Kanału Elbląskiego może wzmocnić rozpoznawalność obu miejscowości i zwiększyć turystyczny ruch rowerowy. Trasa jest atrakcyjna krajobrazowo, często uczęszczana przez pojedynczych turystów rowerowych, ale również zorganizowane grupy, jak między innymi Miejska Grypa Rowerowa z Elbląga, która organizuje wycieczki rowerowe przebiegające przez Wikrowo i Wiktorowo.

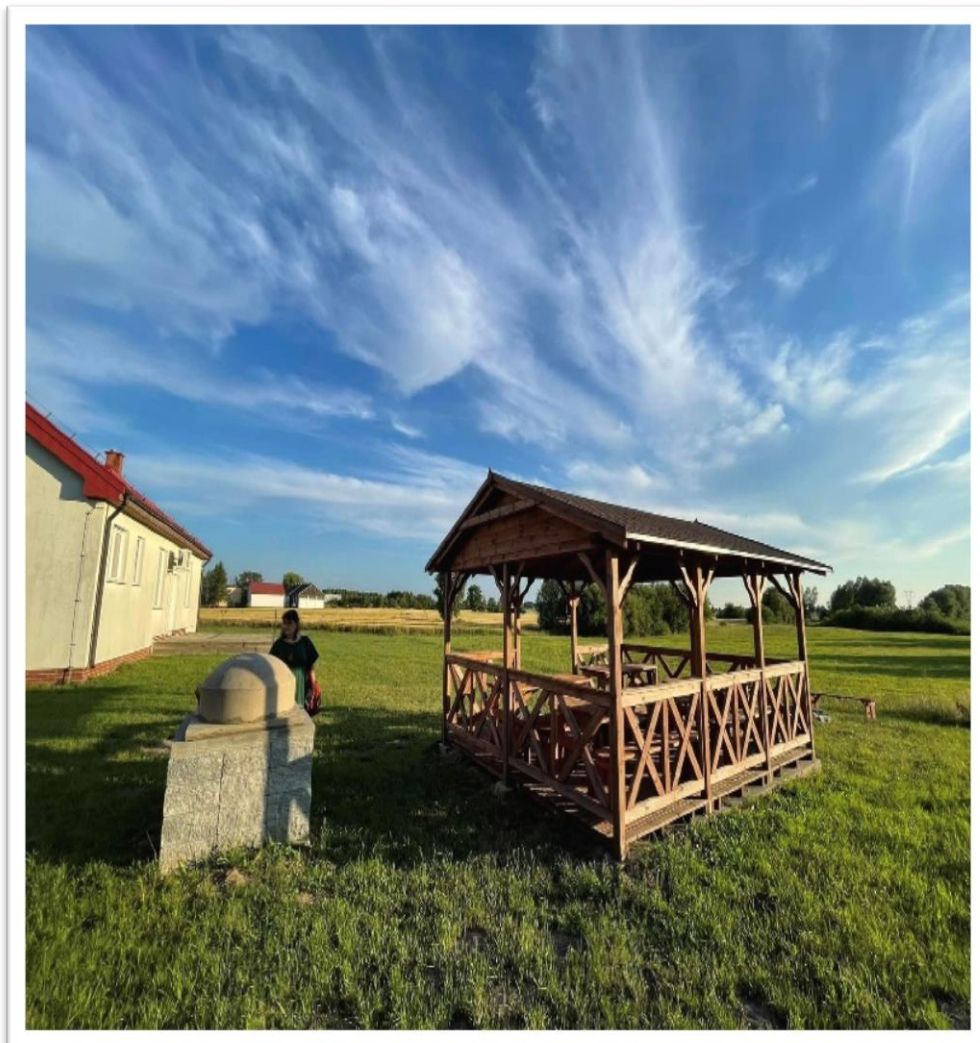
Rys.21. Mapa trasy rowerowej Krainy Kanału Elbląskiego zarządzanej przez Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania w Elblągu

<https://krainakanaluelblaskiego.com.pl/pl/p/Rajd-rowerowy-ILAWA-ELBLAG>

Wikrowo posiada dobrze wyposażoną **świątlicę** z parkingiem, miejscem na imprezy plenerowe. Ze świątlicy korzystają mieszkańcy, organizując różnego rodzaju imprezy. Dodatkowo z miejsca korzystają inne zorganizowane grupy jak: szkoły czy grupy harcerskie. Atutem miejsca jest również **piec chlebowy**, który może być wykorzystany w trakcie imprez czy warsztatów pieczenia chleba.

Rys.22. Miejsce na spotkania i imprezy - świątlica, wiata oraz piec chlebowy

Autor zdjęcia: Andrzej Kucner

UPROSZCZONA ANALIZA SWOT OBSZARU OBJĘTEGO KONCEPCJĄ I WNIOSKI

Analiza SWOT stanowi jedno z głównych narzędzi planowania strategicznego. Istotą analizy jest identyfikacja czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń) charakteryzujących przedmiot analizy. Podstawą opracowania analizy SWOT był warsztat z mieszkańcami miejscowości, który odbył się 7 lipca 2023 roku w świetlicy w Wikrowie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
WIKROWO I WIKTOROWO: 1. Lokalizacja miejscowości, piękne Żuławy, malowniczy krajobraz 2. Ciekawa historia terenów (Żuławy, mennonici, Holendrzy, powojenne przesiedlenia, nowi mieszkańcy) 3. Olenderska Przystań w Wikrowie 4. Zabytki: domy podcieniowe, pozostałości wiatraka, cmentarz menonicki po sąsiedztwie) 5. Książka napisana przez ks. Andrzeja Kilanowskiego 6. Stary budynek poczty, dworek 7. Dobrze wyposażona, działająca świetlica wiejska - miejsce spotkań lokalnej społeczności na uroczystościach i wydarzeniach 8. Wiaty do organizacji spotkań, ognisk, piec do chleba 9. Przygotowywanie tradycyjnych potraw, organizacja wspólnych uroczystości, np. wigilii 10. Umiejętność pieczenia chleba, zrobienia masła, twarogu 11. Umiejętność współpracy w grupie, zintegrowana, zaangażowana grupa mieszkańców 12. Kultywowanie dziedzictwa kulturowego (mennonici), kuchnia regionalna, tablice tematyczne we wsi 13. Współpraca z instytucjami całej gminy (OSP, świetlice wiejskie, szkoły) 14. Wsparcie sąsiednich miejscowości 15. Przychylna biblioteka gminna w Gronowie Elbląskim i Gmina Gronowo Elbląskie 16. Rozwinięte rolnictwo 17. Umiejętność pisania projektów (np. funduszy na tablice informacyjne na temat miejscowości, spalonego wiatraka) 18. Zbiórki pieniędzy podczas zabaw sołeckich 19. Rozwinięta sieć tras rowerowych 20. Bliski dojazd do miasta	WIKROWO I WIKTOROWO: 1. Zły stan dróg dojazdowych, brak utwardzonej drogi (płyty betonowe częściowo nowe, częściowo stare uszkodzone, doraźne naprawy siłami mieszkańców) 2. Brak światłowodu (internet radiowy) 3. Wymagania wynikające z ochrony konserwatorskiej nad zabytkowymi obiektami 4. Brak komunikacji publicznej i stałego połączenia z miastem (5 km do Elbląga) 5. Mała frekwencja mieszkańców na wiejskich imprezach 6. Brak czasu mieszkańców na dodatkowe zajęcia 7. Intensyfikacja rolnictwa - zanieczyszczenie środowiska naturalnego 8. Zaniedbany system melioracyjny 9. Brak sklepu spożywczego na miejscu 10. Problem z pozyskaniem funduszy na przedsięwzięcia społeczności 11. Brak kanalizacji, brak oczyszczalni ścieków (szamba przydomowe) 12. Wieś zamienia się w sypialnię Elbląga (praca w mieście, zakupy w mieście) 13. Brak bydła mlecznego (brak surowca na produkty regionalne - mleko, sery, twarogi itp.) 14. Brak żywego inwentarza (wśród rolników dominuje produkcja roślinna)

SZANSE	ZAGROŻENIA
WIKROWO I WIKTOROWO: 1. Popularność questingu - oznaczenia punktów zabytkowych i historycznych w grze Ingress 2. Turystyka doświadczeń, zielone szkoły 3. Pole namiotowe obok świetlicy, zabezpieczenie terenu przed dzikami/dzika zwierzyną 4. Współpraca z lokalnymi firmami (producenci mleka, skup zbóż, klimatyzacja, produkcja warzyw) 5. Imprezy tematyczne - Festiwal kukurydzy, np. we współpracy z Holendrami 6. Bliskie sąsiedztwo Elbląga 7. Aktywna promocja - labirynt z kukurydzy dla szkół, przedszkoli i rodzin 8. Jęglownik „Kogucik” - kurczaki z różną + wycieczki zagraniczne 9. Partnerstwa zagraniczne 10. Płodozmian, bioróżnorodność, nowe uprawy, nowe gatunki, np. kukurydza konsumpcyjna 11. Turystyka rowerowa, szlak rowerowy 12. Trend lokalności i turystyki kulinarnej - mini skansen, ekożywność, np. chleb 13. Tradycja rodzinna, wzór rodziny wielopokoleniowej, poczucie humoru sołtysa 14. Obecność dzikiej zwierzyny (łoś, dziki, bobry, sarny, ptaki)	WIKROWO I WIKTOROWO: 1. Unia Europejska (przepisy, dyrektywy) 2. Odwadnianie, nawadnianie 3. Wymagania sanepidowskie (w przypadku produktów regionalnych) 4. Brak oczyszczalni ścieków 5. Nieuregulowane rowy melioracyjne 6. Czystość wody (zanieczyszczenie okolicznych zbiorników wodnych)

Wnioski z analizy SWOT

Wieś nie ma ani kanalizacji ani oczyszczalni ścieków. Na jej terenie jest widoczna duża intensyfikacja rolnictwa, co może mieć wpływ na zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Zaniedbany jest również system melioracyjny, co może mieć negatywny wpływ na nawadnianie i podtopienia.

Dostrzegalne są przejawy **wykluczenia technologicznego i komunikacyjnego**. By temu przeciwdziałać, nie stworzono dotąd ogólnodostępnych stref wolnego dostępu do wi-fi. We wsi nie ma światłowodu.

Dotkliwie jest **wykluczenie komunikacyjne** mieszkańców, z uwagi na niską jakość dróg oraz brak możliwości korzystania z publicznej komunikacji.

Potencjał rozwojowy społeczności i miejscowości wynika z wykorzystania zabytków: domów podcieniowych, pozostałości wiatraka i cmentarza mennonickiego.

Świetlica w Wikrowie, piec chlebowy i miejsce na imprezy plenerowe mogą zostać wykorzystane do organizacji warsztatów z pieczenia chleba, robienia masła czy innych

tradycyjnych potraw. Mieszkańcy widzą możliwości stworzenia skansenu i szkoły doświadczeń dla dzieci, gdzie będzie możliwość prowadzenia warsztatów dotyczących zdrowej żywności i ich upraw. Istnieje możliwość stworzenia imprezy tematycznej - festiwalu kukurydzy i nawiązania współpracy z partnerskimi zagranicznymi gminami.

Miejscowość leży na trasie **zielonego szlaku turystycznego**, ma więc możliwość dostępu do środków na rozwój turystyki. Atrybutem są walory krajobrazowe oraz historyczne obiekty (pozostałość wiatraka) położone w okolicy, jednak wymagają popularyzacji oraz współpracy z konserwatorem zabytków.

W lokalnej społeczności **brak jest wiodącego zespołu**, który „pociągnąłby” projekt Smart Village, podzielonych ról, jasno określonych celów. Realizacja koncepcji wymaga wsparcia ze strony władz gminy oraz organizacji zajmujących się rozwojem i animacją turystyki.

Brak widoczności miejscowości i społeczności w **mediach społecznościowych**.

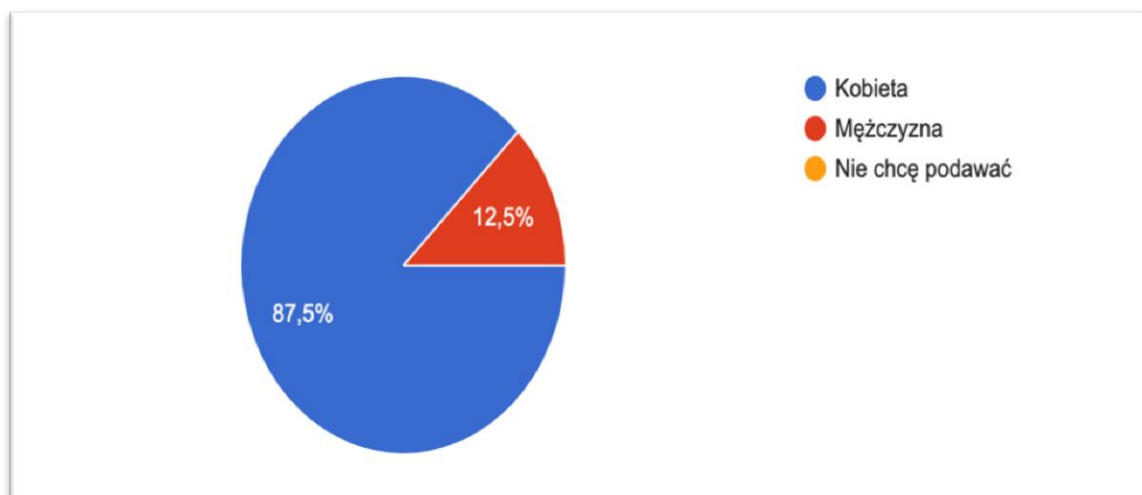
Badania potrzeb mieszkańców

Według danych GUS w 2021 roku we wsi **Wikrowo zameldowanych jest 139 mieszkańców a we wsi Wiktorowo 97**. W badaniach ankietowych wzięło udział **8 respondentów - 7 osób z Wikrowa i 1 osoba z Wiktorowa**, co stanowi **3,4%** wszystkich mieszkańców. Brak udziału w badaniach może być podyktowany brakiem dostępu do Internetu, niskimi umiejętnościami komputerowymi lub pasywnością i wyczekiwaniem mieszkańców. W badaniu wzięło udział **7 kobiet i 1 mężczyzna**, w wieku od 18 do 50 lat. Status zawodowy respondentów:

- 3 osoby bezrobotne,
- 2 osoby z pozarolniczej działalności,
- 2 osoby z działalności rolniczej,
- 1 osoba pracująca zawodowo
- 1 osoba ucząca się (student/ka)

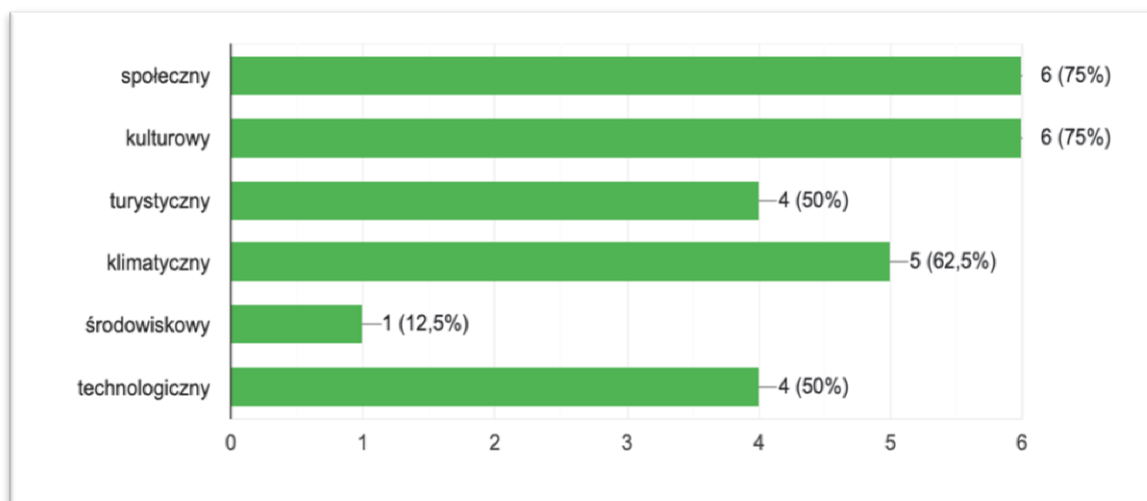
Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie ważności zaproponowanych działań w sześciu obszarach tematycznych w skali od 1 do 5 (1 - zdecydowanie nieważne, 2 - nieważne, 3 - neutralne, 4 - ważne, 5 - bardzo ważne). Do najważniejszych działań ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności mieszkańcy zaliczyli **aktywizację dzieci i młodzieży** (różne formy spędzania wolnego czasu, rozwój zainteresowań i pasji, miejsca wspólnych spotkań, dostęp do Internetu, zapobieganie zjawiskom patologicznym wśród młodzieży) i wsparcie młodych rodzin z dziećmi (dostępność żłobka, przedszkola, szkoły, pomoc sąsiedzka).

Rys. 23. Struktura wieku respondentów

Źródło: Raport z ankiety badawczej, oprac. zespół ekspertów

1. Wśród działań w zakresie **potrzeb lokalnej społeczności** bardzo ważne i ważne uznano:
 - 1) aktywizację dzieci i młodzieży (różne formy spędzania wolnego czasu, rozwój zainteresowań i pasji, miejsca wspólnych spotkań, dostęp do Internetu, zapobieganie zjawiskom patologicznym wśród młodzieży);
 - 2) wsparcie młodych rodzin z dziećmi (dostępność żłobka, przedszkola, szkoły, pomoc sąsiadka).
2. Za ważne działania w **dziedzinie kultury** uznano:
 - 1) organizowanie wydarzeń kulturalnych (dożynki, festyny, jarmarki, dni wsi);
 - 2) współpraca zamiast konkurencji.
3. Wśród ważnych **działań na rzecz turystyki** wskazano:
 - 1) kultywowanie tradycji i promowanie lokalnej historii;
 - 2) promowanie kultury regionalnej (produkty regionalne, regionalna kuchnia).
4. W **zakresie klimatu** wśród działań na rzecz ograniczenia emisji gazów za ważne uznano:
 - 1) zakładanie zbiorników do gromadzenia wód opadowych;
 - 2) budowanie zbiorników retencyjnych (stawy, parki deszczowe);
 - 3) zazielenienie placów, ulic i ciągów komunikacyjnych;
 - 4) dodatkowo jeden z respondentów dodał: Poniesienie świadomości mieszkańców na temat używania ekologicznych źródeł ogrzewania.
5. Ograniczenia zużycia **wody**:
 - 1) zakładanie zbiorników do gromadzenia wód opadowych;
 - 2) budowanie zbiorników retencyjnych (stawy, parki deszczowe);
 - 3) zazielenianie placów, ulic i ciągów komunikacyjnych.
6. W **obszarze środowiska i działań na rzecz jego ochrony i bioróżnorodność** wskazano:
 - 1) ograniczenie wykorzystania sztucznych nawozów, środków ochrony roślin w produkcji roślinnej;
 - 2) ochrona wód (budowanie instalacji kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków);
 - 3) zalesianie nieużytków;
 - 4) odtwarzanie terenów podmokłych, bagiennych.
7. W działaniach na rzecz **bioróżnorodności** najważniejsze są:
 - 1) zróżnicowanie upraw w rolnictwie (stosowanie płodozmianu, uprawianie wielu odmian roślin, sadzenie wielu gatunków roślin);
 - 2) dbałość o glebę;
 - 3) Jeden z respondentów dodał: zakładanie budek lęgowych.
8. W działaniach w zakresie **technologii** priorytety odnoszą się do:
 - 1) dostępu do Internetu szerokopasmowego, światłowodu;
 - 2) ograniczenia wykluczenia cyfrowego społeczności wiejskich;
 - 3) E-usług medycznych;
 - 4) E-urzędów i E-administracji.
9. W kwestii przyszłej **wizji** miejscowości za najważniejsze obszary działania uznano: **społeczny i kulturowy**. Obszary klimatyczny, turystyczny oraz technologiczny uznano za mniej ważne. Najniżej uznano obszar środowiskowy.

Rys.24. proponowane kierunki rozwoju w badaniu potrzeb mieszkańców

Źródło: Raport z ankiety badawczej, oprac. zespół ekspertów

10. **Wyróżnikami miejscowości** w przyszłości powinny być: zdrowa, spokojna czysta wieś z placem zabaw i możliwością relaksu dla opiekunów dzieci. Aktywni mieszkańcy malowniczej miejscowości, trasa rowerowa z możliwością odpoczynku jak i obejrzenia na tablicy zdjęć jak było kiedyś i jak jest teraz. Podłączenie do kanalizacji, wyremontowanie dróg oraz odświeżenie ścieżek rowerowych oraz stworzenie interesującego i funkcjonalnego obiektu dla turystów. Zintegrowana społeczność, zbudowana tożsamość miejscowości.
11. Mieszkańcy miejscowości uważają, że warto podtrzymywać i rozwijać następujące obyczaje i tradycje: imprezy sołeckie, udział w gminnych dożynkach. Inne wypowiedzi, które się pojawiły to:
 - 1) Wykonywanie wieńców dożynkowych, palm wielkanocnych, ołtarza na Boże Ciało, coroczne „spotkania Wigilijne”, warsztaty z rękodzieła;
 - 2) zajęcia dla dzieci i młodzieży, wakacje dla dzieci;
 - 3) podtrzymanie tradycji kola gospodyń wiejskich i uczenia się od starszych wiedzy na różne tematy;
 - 4) Wspólne spotkania okolicznościowe oraz wspólne zabawy integracyjne;
12. Najbardziej preferowane zmiany w miejscowości to:
 - 1) poprawa stanu dróg;
 - 2) większa integracja mieszkańców;
 - 3) poprawa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej;
 - 4) doprowadzenie kanalizacji i światłowodu;
 - 5) usprawnienie melioracji;
 - 6) miejsca oraz atrakcje dla dzieci i młodzieży;
 - 7) ekologia;
 - 8) zaangażowanie mieszkańców we wspólne sprawy;
 - 9) większa aktywność mieszkańców;
 - 10) większe zalesienie.

13. Działania **integrujące** mieszkańców miejscowości:

- 1) imprezy sołeckie, wspólne przygotowania do imprez gminnych;
- 2) organizacja spotkań i zajęć tematycznych: szydełkowanie, decupage itp.;
- 3) wspólne organizowanie imprez podtrzymujących tradycje naszych terenów;
- 4) aktywny lider lub grupa liderów;
- 5) wspólna organizacja festynów o dzielenie się wiedzą z zakresu kultury i rękodzieła.

14. Co zachęciłoby turystów do odwiedzin:

- 1) sprecyzowana oferta spędzania wolnego czasu;
- 2) ośrodek agroturystyczny;
- 3) remont wiatraka;
- 4) pokazy oraz warsztaty podtrzymujące tradycje kulturowe i społeczne;
- 5) impreza turystyczna;
- 6) możliwość poznania tradycji budynków podcieniowych i historia naszej małej społeczności.

15. Współpraca z okolicznymi społecznościami (miejscowościami) dająca wspólne korzyści według mieszkańców może polegać na:

- 1) wspólne rajdy rowerowe;
- 2) wymiana doświadczeń;
- 3) udział w zabawach integracyjnych;
- 4) wspólna organizacja festynów i spotkań tematycznych;
- 5) wspólne stworzenie obiektu, który przyciągnąłby turystów;
- 6) wizyty studyjne;
- 7) dzielenie się wiedzą i doświadczeniem na temat korzyści z pobytu w naszych miejscowościach.

ANALIZA TRENDÓW STEEP I WYBRANYCH TRENDÓW TURYSTYCZNYCH

Rola analizy trendów w opracowaniu koncepcji Smart Village

Trendy są kierunkami i tendencjami zmian widocznymi w potrzebach i zachowaniach ludzi. Wpływają na wskazywane i wybierane cele rozwoju, podejmowane decyzje oraz działania. Trendy występują we wszystkich istotnych dziedzinach życia: procesach społecznych i kulturowych, gospodarczych, technologicznych, zjawiskach demograficznych, komunikacji, sposobach rządzenia i zarządzania. Trendy różnią się charakterem, zasięgiem i siłą oddziaływania, trwałością.

Najtrwalsze są megatrendy. Okres ich oddziaływania nierzadko przekracza dekadę, najczęściej widoczne są w procesach demograficznych, środowiskowych i ekonomicznych, często mają charakter mieszany i występują w kilku dziedzinach. Krótszy okres (5-10 lat) mają makrotrendy, zazwyczaj występują w odrębnych obszarach. Ich znajomość warto wykorzystać w planowaniu rozwoju. Krótkotrwałe charakter oraz ograniczony zasięg mają mikrotrendy. Pojawiają się na kilka lat, są dobrze widoczne w zachowaniach ludzi, następnie mogą zanikać lub ulegać przekształceniu. Trendy nie są krótkotrwałymi, sezonowymi modami.

Analiza trendów opracowana dla poszczególnych koncepcji Smart Village ma charakter kontekstowy i została powiązana z głównymi założeniami i priorytetami programu. Jego twórcy wskazali na potrzebę koncentracji w środowiskach wiejskich na grupach w niekorzystnej sytuacji (młodzież, seniorzy), depopulacji wsi i małych miast, zmianach klimatycznych i środowiskowych oraz wykorzystaniu technologii na rzecz poprawy jakości życia. Cele programu zakładają budowę partnerstw na rzecz zwiększania potencjału wsi oraz tworzenie lokalnych sieci w celu sprawniejszej realizacji oczekiwanych efektów.

Znajomość trendów ułatwia planowanie oraz ocenę zmian, pozwala lepiej rozumieć motywy i charakter zachowań społeczności, a także określać możliwe kierunki przyszłego rozwoju. Trendy mogą inspirować podejmowane działania, określać ich charakter i cel, wskazywać możliwe korzyści lub wskazywać ograniczenia lub zagrożenia. W opracowywanej koncepcji Smart Village analiza trendów jest częścią analizy SWOT oraz analizy kontekstowej sytuacji i działań grantobiorców, rozpoznania ich otoczenia i interesariuszy. Trendy ułatwiają uzasadnianie planowanych, postulowanych i wprowadzanych zmian, wskazują ich szerszy kontekst i możliwe następstwa.

By ułatwić orientację wśród wielu trendów, w dalszej części zostały one uporządkowane w formie analizy STEEP: trendy społeczne i demograficzne, technologiczne, środowiskowe, ekonomiczne i polityczne. Każdy z trendów krótko scharakteryzowano, wskazując na jego kluczowy wyróżnik i rolę w odniesieniu do lokalnej społeczności oraz sytuacji wsi.

W koncepcji Smart Village analiza trendów służy inspirowaniu współautorów, wskazywaniu aktualnie dokonujących się zmian oraz tego jakie czynniki wpłyną na przyszły obraz wsi i wiejskich społeczności.

Trendy społeczne i demograficzne

Starzejące się społeczeństwo - trend demograficzny polegający na trwałej tendencji zmian populacyjnych, zmianie struktury wiekowej mieszkańców wsi i małych miasteczek, wzroście liczebności grupy 65+, wynikających z tego zmian w zakresie potrzeb i wyzwań społecznych. Środowisko społeczne wsi wymaga aktywizacji, podtrzymywania i budowania relacji, przeciwdziałania osamotnieniu i izolacji najstarszych członków społeczności.

Depopulacja wsi i miasteczek - jest trendem demograficznym, który aktualnie i w nadchodzących latach obejmie społeczności wiejskie i małych miast, polega na stopniowym wyludnianiu się obszarów wiejskich. Wynika z czynników ekonomicznych, społecznych i kulturowych. W Europie zachodniej występuje od wielu lat i prowadzi do zaostrzania się

negatywnych konsekwencji starzenia się społeczeństwa. Jest konsekwencją równoczesnego procesu urbanizacji. Zapobieganie skutkom depopulacji jest celem przedsięwzięć rewitalizujących i aktywizujących. Występowanie zjawiska depopulacji obszarów wiejskich jest uzasadnieniem działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców tych terenów.

Rozwój usług społecznych (telemedycyna, opieka domowa, usługi mobilne) - wieś jest miejscem, w którym dostępność usług społecznych jest jednym z wyznaczników jakości życia. Z jednej strony nowe technologie ułatwiają wspieranie wiejskich społeczności w podstawowym zakresie usług, z drugiej strony, słaba dostępność sieci i usług komunikacyjnych oraz wykluczenie cyfrowe społeczności może być barierą w ich wykorzystaniu.

Wieś jako drugie miejsce zamieszkania - tereny wiejskie pozostają atrakcyjnym miejscem osiedlania się. Wiejskie tereny pod zabudowę mogą być atrakcyjne pod względem ekonomicznym oraz krajobrazowym. Wieś może się stać czasowym miejscem zamieszkiwania na zmianę z miastem, co może być okazją do łączenia różnych, elastycznych form zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej, wykorzystywania sezonowości.

Paradygmat lokalności i hiperlokalności - lokalność rozumiana jako relacje z najbliższym otoczeniem i społecznością jest alternatywą globalizacji i jej efektów. W różnych dziedzinach życia lokalność jest traktowana jako atrakcyjna alternatywa masowo produkowanych dóbr, produktów sieciowych pochodzących z dalekowschodniej produkcji. Z lokalnością pozytywnie łączą się również preferencje pokoleniowe, lokalne wyroby i miejsca ich powstawania. Atrakcyjne miejsca położone w najbliższej okolicy są uznawane za warte odwiedzenia, poznawania, rozwoju, wspierania, wykorzystania. Hiperlokalne rozwiązania w zakresie produkcji i sprzedaży żywności, partnerstwa na rzecz gastronomii, współpracy, tworzenia oferty turystycznej i kulturalnej, wyrobów rękodzieła są czynnikiem aktywizującym, integrującym i wskazującym nowe możliwości rozwoju. Wsie stają się miejscem rozwoju lokalnej sztuki, teatru, muzyki, powstawania wiejskich scen oraz imprez kulturalnych.

Wieś w mediach społecznościowych - trend odnoszący się do wykorzystania nowych kanałów komunikacji w działaniach na rzecz integrowania mieszkańców, budowania wizerunku wsi i wiejskich społeczności, budowania relacji społecznościowych, profilowania działań ulokowanych we wsiach i miejscowych społecznościach, budowania relacji z konsumentami, turystami, odbiorcami usług. Media społecznościowe są kanałem komunikacji w zakresie dostępnych i nowo tworzonych usług i ofert. Umożliwiają promocję unikalnych miejsc i rozwiązań, integrację działań, wyszukiwanie nowych grup odbiorców, użytkowników i uczestników przedsięwzięć.

Trendy technologiczne

Konektywizm jest megatrendem wynikającym z powstawania świata wielu równoległych połączeń gwarantujących możliwości zaspokajania potrzeb, komunikowania się, wielorakich działań, dla których dostępność rozwiązań sieciowych i obecność w sieci staje się kluczowa. Nasycanie się miast i wsi oraz sukcesywny rozwój infrastruktury komunikacyjnej zrównuje możliwości mieszkańców różnych miejsc. Działania na rzecz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej są jednym ze sposobów integracji oraz wyrównywania szans rozwoju.

Ekonomia platform (cyfrowa) - ogólnodostępne rozwiązania cyfrowe dają możliwość prowadzenia działalności gospodarczej bez potrzeby inwestowania we własne serwery, strony, sklepy. Otwarte platformy (Allegro, Arbnb, Booking.com, Etsy, Olx) stwarzają możliwość elastycznego działania i budowania własnego biznesu z wykorzystaniem łatwo dostępnych zintegrowanych i funkcjonalnych narzędzi.

Manifestacje nowych technologii (AI, AR, MR, ER, VR, automatyzacja, Big Data, Smart Data) - nowe technologie wirtualne, algorytmizacja i automatyzacja są czynnikiem rozwoju nowych usług i możliwości działania. Generują nowe doświadczenia użytkowników, pozwalają ograniczać

lub eliminować bariery wynikające z odległości, dają możliwość świadomego wybierania, oceny, gromadzenia wielu różnorodnych danych w krótkim czasie, z dużego obszaru i przy znacznie ograniczonych kosztach (np. gromadzenie danych o ruchu turystycznym na podstawie danych z urządzeń użytkowników, zbieranych w miejscach wypoczynku lub aktywności).

Rolnictwo precyzyjne - kierunek zmian polegający na wykorzystaniu w rolnictwie szeregu technologii komunikacyjnych oraz Big Data danych gromadzonych dzięki technologiom satelitarnym, czujnikom, chipom, serwisom pogodowym, pozwalających precyzyjnie oceniać zachodzące procesy związane z uprawą roślin i hodowlą zwierząt. Ich efektem są zautomatyzowane rozwiązania ułatwiające nawożenie, nawadnianie, karmienie, pojenie, monitorowanie stanu zdrowia zwierząt. Efektem jest ograniczenie zużycia środków produkcji, optymalizacja procesów produkcji, efektywne zarządzanie transportem, automatyzowanie rutynowych czynności związanych z uprawą i hodowlą.

Rolnictwo wspierane technologiami (GMO, uprawy wertykalne, uprawa z wykorzystaniem zamkniętego obiegu wody, laboratoryjna hodowla mięsa, OZE) - kierunek zmian służący stworzeniu rolnictwa zrównoważonego, ograniczającego ślad wodny i węglowy, wykorzystanie środków ochrony roślin, zapewniającego ciągły system vegetacji roślin, wykorzystujący odnawialne źródła energii, sztuczne, energooszczędne oświetlenie.

Trendy środowiskowe

Zmiany klimatyczne - megatrend odnoszący się do szeregu działań o podłożu prawnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, którego celem jest przeciwdziałanie negatywnym zmianom klimatycznym wynikającym ze stale ogrzewającej się atmosfery planety. Efektem megatrendu jest podejmowanie i integrowanie działań służących ograniczeniu antropopresji, emisji gazów cieplarnianych, wykorzystania zasobów. Megatrend ma swoje manifestacje we wszystkich kluczowych dziedzinach działania człowieka. W rolnictwie wpłynie na rozwój technologii i rozwiązań przyjaznych środowisku we wszystkich istotnych obszarach działania.

Rezyliencja - trend obejmujący działania służące budowaniu odporności społeczności i miejsc na negatywne skutki zmian klimatu i degradacji środowiska naturalnego, niedostatku wody, przedłużających się okresów suszy, rosnącego ryzyka pożarów, gwałtownych zjawisk atmosferycznych (nawalnych opadów). Rezyliencja wyraża się w wypracowanych i wdrożonych rozwiązaniach, które pozwalają ograniczyć konsekwencje wymienionych zjawisk lub im skutecznie zapobiegać.

Ekowioski - trend polegający na tworzeniu lokalnych społeczności, w których systemowo wdraża się rozwiązania przyjazne środowisku naturalnemu i tworzeniu zrównoważonych rozwiązań. Ekowioski są wspierane międzynarodową siecią¹ służącą popularyzacji idei, wdrażaniu rozwiązań, ułatwianiu komunikacji, wymiany wiedzy. Są wspierane programami projektowymi UE.

Alternatywne systemy żywienia - trend odnoszący się do działań na rzecz produkcji żywności wolnej od GMO, tworzonej tradycyjnymi metodami (np. permakultury, mikrogospodarstwa). W uprawie, zbiorze i dystrybucji dąży do ograniczenia strat, skrócenia łańcuchów dostaw, wyeliminowania przemysłowych metod uprawy i hodowli, transparentnych i krótkich łańcuchów dostaw. Jednym z czynników rozwoju trendu jest rosnące znaczenie nawyków żywieniowych eliminujących mięso i wyroby pochodzenia zwierzęcego.

Dbałość o środowisko - megatrend odnoszący się do wszystkich aspektów działalności produkcyjnej i usługowej w warunkach wsi. Trend przejawia się w działaniach na rzecz odtwarzania terenów podmokłych, zalesionych, w działaniach na rzecz bioróżnorodności i regeneracji, ograniczania negatywnych skutków uprawy roślin i hodowli zwierząt metodami wieloobszarowymi i przemysłowymi.

¹ <https://ecovillage.org/>

Rolnictwo zrównoważone - trend, którego celem jest stworzenie zrównoważonego modelu produkcji żywności, zgodnie z agendą SDG 2030 i modelem neutralności 2050. Trend przejawia się w formach produkcji oraz w działaniach neutralizujących jej środowiskowe skutki. W rolnictwie zrównoważonym odchodzi się od wskaźników ekonomii wzrostu na rzecz eliminowania źródeł i sposobów działania obciążających środowisko naturalne.

Transformacja energetyczna - trend stopniowego przechodzenia na odnawialne źródła energii, stanowiące alternatywę paliw ze źródeł kopalnych i emisyjnych. Celem jest wyeliminowanie węgla, gazu ziemnego i innych źródeł energii, których wykorzystanie obciąża środowisko. Obszary transformacji odnoszą się do energii słonecznej, wiatru, wody i innych rozproszonych źródeł, dostępnych w wyniku wdrażanych technologii wytwarzania/pozyskiwania. Transformacja energetyczna jest wspierana działaniami na rzecz zrównoważonego budownictwa, termomodernizacji, ograniczania potrzeb energetycznych: ciepła i energii elektrycznej.

Wiejskie społeczności na rzecz OZE - trend, którego przejawami są działania wiejskich społeczności zmierzające do tworzenia i udostępniania lokalnych farm energetycznych (fotowoltaicznych, wiatrowych), zakładania upraw roślin na biopaliwa. Działania mają jednocześnie charakter prośrodowiskowy oraz aktywizują lokalną społeczność, dają nowe zajęcia oraz dodatkowe źródła dochodów.

Wielofunkcyjne lasy - trend przejawiający się w zmianie podejścia do gospodarki leśnej. Przejawia się w równoczesnych działaniach wynikających z przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych funkcji lasu. Każda z tych funkcji traktowana jest jako równoprawna i służy ograniczaniu gospodarki leśnej w jej dotychczasowej postaci na rzecz rozwiązań służących wykorzystaniu lasu jako miejsca ochrony przyrody, edukacji, rekreacji i turystyki. Z trendem powiązane są działania na rzecz zwiększania powierzchni zalesionych, odtwarzania terenów podmokłych, retencji wody metodami naturalnymi i z wykorzystaniem potencjału terenu.

Trendy ekonomiczne

Ekonomia cyrkularna - megatrend obejmujący całą gospodarkę w perspektywie długookresowej w zakresie produkcji dóbr oraz udostępniania usług, polegający na tworzeniu i wdrażaniu kolistych modeli wytwarzania, dystrybucji, możliwie długiego i efektywnego użytkowania, naprawy, współdzielenia zamiast posiadania, recyklingu i wykorzystania jako surowca - „od kołyski do kołyski”. Model 6R - redukcja (*Reduce*), powtórne wykorzystanie (*Reuse*), recykling (*Recycle*), przeprojektowanie (*Redesign*), regeneracja (*Remanufacture*), odzysk (*Recover*) - służy wyeliminowaniu dotychczasowego linearnego sposobu produkcji, użytkowania i eliminowania produktów wyeksploatowanych. Celem jest równoczesne ograniczenie wykorzystania zasobów, wyeliminowanie śmieci oraz dostęp do dóbr umożliwiających racjonalne i równe zaspokajanie potrzeb społeczeństwa.

Dywersyfikacja/specjalizacja gospodarki wiejskiej - trend odnoszący się do różnicowania się sposobów produkcji rolnej, wzroście roli usług, odchodzenia od dominacji monokultur w uprawie roślin oraz hodowli wielkoskalowej. Celem jest ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko naturalne wielkoobszarowej produkcji rolnej, promowanie technologii przyjaznych przyrodzie oraz różnicowanie się modeli biznesowych w rolnictwie w kierunku usług, działalności pozarolniczej, nowych ról zawodowych i miejsc pracy.

Ekonomia doświadczeń, ekonomia troski - działania, których celem jest dbałość o własne zdrowie, dobrostan najbliższych. Przejawem są usługi społeczne, zdrowotne, formy aktywizmu społecznego służące dobru społecznemu. Są one alternatywą ekonomii wzrostu, zakładającej, że powodzenie ludzi zależy od wysokiego poziomu konsumpcji, poziomu dochodów i innych wskaźników ekonomicznych.

Bezpieczeństwo żywności - megatrend wynikający z uwarunkowań prawnych i ekonomicznych, polegający na wdrażaniu rozwiązań wymuszających produkcję, dystrybucję, przechowywanie w rygorystycznych warunkach higieny i bezpieczeństwa. Efektem trendu jest nie tylko poprawa bezpieczeństwa higienicznego, lecz również powszechne wykorzystanie chemicznych substancji konserwujących i przedłużających trwałość, masowe stosowanie opakowań z tworzyw sztucznych.

Zdalna praca - trend wynikający z wykorzystania technologii komunikacyjnych i platform umożliwiających wykonywanie zadań zawodowych w miejscu zamieszkania lub innym dowolnym miejscu z dostępem do Internetu. Systemy pracy hybrydowej ograniczają koszty pracy, poprawiają bezpieczeństwo, pozwalają elastycznie działać, ograniczają skutki wykluczenia komunikacyjnego w terenach podmiejskich i wiejskich, stwarzają nowe lub dodatkowe możliwości zatrudnienia.

Ekonomia społeczna - model działalności służący równoczesnemu osiągnięciu celów gospodarczych oraz aktywizowaniu grup wykluczonych społecznie. Efektem trendu są przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie o charakterze produkcyjnym i usługowym. W warunkach wsi i małych miast spółdzielnie społeczne pozwalają integrować i aktywizować lokalne społeczności oraz dają dodatkowo dochody i pozwalają rozwijać się lokalnym społecznościom.

Trendy polityczne i organizacyjne

Lokalne kooperatywy i partnerstwa - trend odnoszący się do działań integrujących lokalne grupy wokół zadań i potrzeb społeczności. Celem aktywności może być zwiększanie lokalnego kapitału społecznego, aktywizowanie grup wykluczonych, upowszechnianie współpracy zorientowanej na cele społeczne oraz efekty ekonomiczne i turystyczne. Pozwalają społecznościom budować własne oferty wypoczynku, upowszechniać ideę współdziałania, łączyć kompetencje, wymieniać się doświadczeniami.

Zarządzanie partycypacyjne (działania oparte na wspólnotach lokalnych) - trend oddolnego wprowadzania zmian i budowania na ich podstawie konsensusu społecznego. Aktorami i promotorami zmian są lokalne grupy i społeczności, aktywiści organizacji pozarządowych i działacze lokalnego samorządu. Zarządzanie oddolne bazuje na potrzebach lokalnej społeczności, wymaga komunikacji i dialogu społecznego, eksponuje rolę konsensusu w podejmowaniu decyzji i w działaniu.

Nowe modele zarządzania i komunikacji - wynikają z dążenia do lokalnego rozwiązywania problemów i podejmowania wyzwań. Angażują lokalne grupy i mieszkańców, pozwalają rozwiązywać problemy w miejscu ich pojawiania się i przy pomocy środków, wyzwalają lokalną sprawczość i ułatwiają pojawianie się lokalnych liderów zmian. Mają związek z przemianami pokoleniowymi, wspierają lokalne inicjatywy.

Transparentność systemu żywnościowego - kierunek zmian polegający na działaniach ujawniających sposoby produkcji, przechowywania, dystrybucji żywności, spełniane standardy i wymagane ujawnienia. Trend daje pozytywny wpływ w sferze możliwości zbytu produktów, budowania relacji z odbiorcami, poprawiania trwałości zatrudnienia w rolnictwie, zwiększania osiągniętych efektów i wyników finansowych.

Wiejskie huby - wieś staje się miejscem integracji działań na rzecz zarówno lokalnej społeczności, jak i turystów. Wiejskie organizacje i stowarzyszenia stają się animatorami i promotorami lokalnych zmian, integrują społeczności wokół wspólnych celów, łączą producentów, rozwijają umiejętności i kompetencje mieszkańców, wspierają powstawanie lokalnych produktów, miejsc wymiany, działań kulturalnych, nowych lokalnych usług i inicjatyw, nowych form aktywności.

Wybrane trendy turystyczne

Trendy turystyczne stanowią uzupełnienie pierwszej części analizy. Ich wybór został dopasowany do charakteru rozwiązań turystycznych, wcześniejszych i aktualnych lokalnych strategii rozwoju służących zwiększaniu potencjału turystycznego gmin i miejscowości Krainy Kanału Elbląskiego.

Turystyka wiejska - odrębny sektor usług turystycznych, obejmujący działalność wybranych gospodarstw oraz społeczności wiejskich, łączący miejscowy potencjał krajobrazu i środowiska naturalnego, historii z nowoczesnymi i atrakcyjnymi usługami. Umożliwia rozwój różnorodnych form aktywności, tworzenie miejsc wypoczynku, lokalnych centrów aktywności, tras, atrakcji takich jak wakacje w gospodarstwach, festiwale, wędkowanie, polowania, turystykę pieszą, konną, rowerową, wodną. Rola wiejskiej turystyki znacząco wzrosła podczas i po pandemii covid-19, jako formy kojarzonej z wyższym poziomem bezpieczeństwa, dostępnością i atrakcyjnością.

Wioski tematyczne - trend turystyczny polegający na brandingu miejscowości i społeczności oraz tworzeniu spójnej oferty turystycznej bazującej na potencjale lokalnych społeczności, ich preferencjach i umiejętnościach, stwarzających warunki do rozwoju lokalnego dziedzictwa, integrowania społeczności wokół wspólnych celów. Efekty podejmowanych wspólnych działań ułatwiają promocję, docieranie do docelowych grup odbiorców, większe zaangażowanie turystów. Idea wiosek tematycznych bazuje na trendzie storytellingu, czyli tworzenia ofert i usług na bazie spójnej, atrakcyjnej opowieści związanej z miejscem, społecznością lub historycznym motywem².

Turystyka edukacyjna - środowisko wiejskie jest atrakcyjnym miejscem praktycznej i kreatywnej edukacji. Odpowiednio przygotowana oferta związana z działalnością społeczności wiejskiej (formy produkcji, zasoby i historia miejsca, unikalne umiejętności i obiekty) może znaleźć odbiorców wśród szkół, placówek edukacyjnych, instytucji i stowarzyszeń aktywizujących różne grupy społeczne. Edukacja może przybierać formę warsztatową, terenową (geocaching, questy).

Gospodarstwa edukacyjne - kierunek rozwoju działalności gospodarczej nastawionej na wyspecjalizowane usługi jako kompletną i innowacyjną ofertę turystyczną, dającą zatrudnienie mieszkańcom, stanowiącą część modelu biznesowego działalności pozarolniczej, sprzyjającą budowaniu relacji z instytucjami i stowarzyszeniami edukacyjnymi, otwierającą i aktywizującą lokalną społeczność, zwiększającą atrakcyjność wsi dla społeczności miasta.

Turystyka cyrkularna - model działalności turystycznej, stanowiący ścieżkę rozwoju działalności gospodarczej. Oferta jest tworzona z poszanowaniem wymagań środowiska naturalnego, potrzeb i możliwości lokalnej społeczności, szanowania i oszczędzania zasobów. W zależności od możliwości wdrożenia wymagająca stosowania modelu 6R przy budowaniu oferty, obsłudze turystów, sposobach wykorzystania zasobów oraz ich współdzielenia. Turystyka cyrkularna jest trendem mającym silne wsparcie organizacyjne i finansowe instytucji UE.

Turystyka zrównoważona, zielona turystyka - model działalności turystycznej, w którym dążenie do ochrony środowiska naturalnego, możliwie nieinwazyjnego poznawania jego walorów staje się kluczowym celem tworzonej oferty. Może pełnić funkcje edukacyjne, może też być wyróżnikiem oferty kierowanej do turystów oczekujących doświadczeń związanych z bliskością natury, nieskażonego, pierwotnego środowiska, wolności od sieci, Internetu, nastawionych na cyfrowy detoks, kontemplowanie walorów przyrody, wellbeing. Zielona turystyka jest okazją do tworzenia usług bazujących na naturalnych zasobach miejsca, dostępie do nieskażonego środowiska naturalnego, tworzenia oferty terapii wodą, zapachami, dźwiękami natury i wybranych instrumentów (kąpiele w dźwięku, kąpiele leśne).

² <https://wioska-tematyczna.pl/>

Turystyka doświadczeń - wyróżnik turystyki, której odbiorcy oczekują możliwości poznawania i przeżywania autentycznych doświadczeń, poznawania miejsc i społeczności. W turystyce doświadczeń liczą się regionalne produkty, rzemiosło, możliwość uczestniczenia w warsztatach, samodzielnego wykonywania rzeczy, korzystania z atrakcji miejsca, dostęp do miejsc unikalnych, historycznych, poznawania i przeżywania opowieści miejsca.

Turystyka aktywna - sposób spędzania wolnego czasu, poznawania miejsc, przeżywania doświadczeń połączony z możliwością samodzielnego przemieszczania się pieszo, rowerem, motocyklem, kajakiem, jachtem i innymi środkami transportu. Nieodłączną częścią turystyki aktywnej jest wysiłek, potrzeba pokonywania dystansu, przestrzeni jako część doświadczeń. Rosnąca popularność turystyki aktywnej staje się impulsem do tworzenia lokalnych tras i ścieżek rowerowych, budowania spójnych sieci dróg rowerowych, np. rewitalizowania szlaków kolejowych. Inwestowania wymaga w infrastruktura pozwalająca turystom sprawnie się przemieszczać, odpoczywać, zaspokajać podstawowe potrzeby. Turystyka aktywna wymaga działań na rzecz uczynienia lokalnych atrakcji, poznania miejsc wartych odwiedzenia.

Turystyka historyczna - trwały trend związany z miejscami mającymi wartość historyczną i wartymi turystycznego zagospodarowania. Turystyka pozwalająca poznawać i odkrywać miejsca i ludzi o szczególnym znaczeniu, historyczne wydarzenia, unikalne pamiątki. Jest ofertą atrakcyjną dla świadomych turystów, wybierających miejsca na podstawie posiadanej wiedzy i zainteresowań. Ma potencjał edukacyjny, ale również daje możliwość tworzenia lokalnych partnerstw i kooperacji, np. z grupami rekonstrukcyjnymi, firmami eventowymi, organizowania tematycznych festiwali i innych imprez (inscenizacje bitew, historyczne jarmarki i osady, dawne rzemiosła i wyroby). Turystyka historyczna pozwala wykorzystać do budowania wciągających opowieści i tworzenia z nimi angażujących doświadczeń.

Tożsamość i branding miejsc - trend odnoszący się do szeregu działań nastawionych na tworzenie, popularyzację oraz wykorzystanie rozpoznawalności miejsca i lokalnej społeczności. Branding miejsc jest elementem działań wiosek tematycznych (Aniołowo), przedsięwzięć turystyki historycznej (Grunwald³), zielonej turystyki (Kwaśne 1).

Wnioski i rekomendacje

Priorytetowym działaniem jest **poprawa stanu dróg oraz odświeżenie tras rowerowych**. Dodatkowo stworzenie warunków na odpoczynek turystów pieszych czy rowerowych mogłoby zwiększyć atrakcyjność miejsca. Istniejąca **świetlica** - miejsce wspólnych spotkań mieszkańców, w celu zaangażowania i zintegrowania mieszkańców w niezbędne zmiany. Potencjałem jest **możliwość zbudowania wydzielonego miejsca edukacyjnego, promującego zdrową żywność** - skanseny, zielone szkoły, labirynty kukurydzy.

Dużym deficytem jest **brak sieci kanalizacyjnej**, co ma znaczenie dla bezpiecznego życia mieszkańców wsi oraz do poprawy życia mieszkańców. Budowa sieci kanalizacyjnej łączy się ściśle z rozwojem infrastruktury i ofertą przyszłych usług turystycznych. Ma również znaczenie dla planowanych przedsięwzięć, uprawianego rolnictwa, w tym postrzegania i wizerunku wsi dbającej i promującej ekologiczne zachowania (na przykład: promocja żywności, zielone szkoły).

Częściowo zaniedbana trasa rowerowa i słaba jakość dróg może być również utrudnieniem dla rozwoju turystyki rowerowej, jak również dla bezpieczeństwa mieszkańców.

Brak instalacji światłowodowej oraz szerokopasmowego Internetu może również ograniczać rozwój i atrakcyjność miejscowości zarówno przez mieszkańców jak również potencjalnych klientów i turystów. Wykluczenie technologiczne wynikające z braku dostępu sieci należy traktować jako wyzwanie do pilnego rozwiązania na poziomie władz samorządowych. Jego istotność potwierdzają zarówno uwagi mieszkańców, wyrażane podczas przeprowadzonych warsztatów, jak również uwagi zawarte w wypełnionych ankietach.

³ <https://muzeum-grunwald.pl/>

CZĘŚĆ ROZWOJOWA

MISJA ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI

Z dbałością o ziemię i młode pokolenia

Misję społeczności lokalnej sformułowano na podstawie wyników wspólnego warsztatu online mieszkańców i ekspertów, przeprowadzonego 30.08.2023 roku.

Mieszkańcy Wikrowa i Wiktorowa koncentrują swoje potrzeby wokół kwestii związanych z poprawą warunków życia (budowa kanalizacji, dróg, dbałość o uprawy i glebę) oraz mają świadomość potrzeby włączenia młodych pokoleń do działań społecznych, aby ograniczyć ich odpływ.

Potrzeby mieszkańców koncentrują się wokół **integracji mieszkańców**, łączenia i aktywizowania pokoleń w działania oraz budowanie tożsamości miejsca. Realizacja tych potrzeb wymaga zbadania potrzeb mieszkańców, wspólnego ustalenia planu działań oraz powołania liderów działań.

Ważne dla mieszkańców jest **stworzenie wizerunku ekowioski** dążącej do zrównoważonego rozwoju. Wymaga to jednak zaangażowania i współpracy mieszkańców, zdefiniowania wspólnych ekologicznych wartości i podjęcia wspólnych działań. Kosha Joubert - prezeska Global Ecovillage Network, określiła ekowioskę jako intencjonalną lub tradycyjną wspólnotę świadomie zaprojektowaną przez jej mieszkańców, w której ludzie świadomie doceniają posiadane dobra i łączą je z innowacyjnymi technologiami, aby żyć w sposób bardziej zrównoważony, a cały ten proces jest własnością mieszkających w nim ludzi. Celem jest regeneracja środowiska społecznego i naturalnego. Dotyczy to wszystkich czterech poziomów zrównoważenia: społecznego, środowiskowego, ekonomicznego i kulturowego⁴.

WIZJA PRZYSZŁOŚCI

Świadomie i odpowiedzialnie dbamy o zasoby Ziemi oraz wykształcenie młodych pokoleń w zgodzie i szacunkiem do zasobów Ziemi

Wizja miejscowości wskazuje jak ważne jest **stworzenie planu działań umożliwiających integrację i aktywizację mieszkańców**. Bez wsparcia osób zamieszkujących obie miejscowości, nie będzie możliwości stworzenia miejsca atrakcyjnego i przyjaznego dla samych mieszkańców, dla turystów rowerowych czy młodych pokoleń, uczących się w okolicznych przedszkolach i szkołach.

⁴ [Kosha Joubert – Join the Ecovillage Movement!](#)

OPIS CELÓW I ZADAŃ KONCEPCJI SMART VILLAGE

Najważniejsze cele ogólne związane z przyszłością wsi Wikrowa i Wiktorowa to:

1. GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW

Wizja miejscowości: „*Wiemy jak ważna jest dbałość o zasoby Ziemi oraz wykształcenie młodych pokoleń w zgodzie i szacunkiem do zasobów Ziemi*” wskazuje jak ważne jest stworzenie działań umożliwiających integrację i aktywizację mieszkańców. Bez wsparcia osób zamieszkujących obie miejscowości, nie będzie możliwości stworzenia miejsca atrakcyjnego i przyjaznego dla samych mieszkańców, dla turystów rowerowych czy młodych pokoleń, uczących się w okolicznych przedszkolach i szkołach.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOLENIA)

ZADANIA

1.1.1. ZBADANIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT POTRZEB, ZAINTERESOWAŃ, UMIEJĘTNOŚCI

Zdiagnozowanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie wspólnych działań i integracji

1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ/ WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ

ZADANIA

1.2.1. WARSZTAT / GIEŁDA POMYSŁÓW, KONKURSY

Stworzenie uzgodnionej listy pomysłów i działań mających pozytywny wpływ na integrację i zaangażowanie mieszkańców.

1.2.2. WSPÓŁORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW

Stworzenie planu zajęć i warsztatów, które będą odpowiedzią na potrzeby i zainteresowania mieszkańców.

1.2.3. ORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW DLA MIESZKAŃCÓW

2. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW

Trendy turystyczne mogą być drogowskazem w zwiększeniu atrakcyjności terenu. Wykorzystanie potrzeby krótkich wyjazdów (w tygodniu oraz w weekendy) oraz chęć przebywania w naturalnym, spokojnym i zdrowym środowisku, może wspierać pożądane zmiany wsi oraz wpłynąć na integrację działań i aktywizację lokalnej społeczności.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH

ZADANIA

2.1.1. ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW PIECZENIA CHLEBÓW, PIECZYWA KUKURYDZIANEGO

Stworzenie oferty warsztatowej dla mieszkańców jak i dla turystów, pozwalających na naukę i degustację wybranych produktów.

2.1.2. UDZIAŁ W SZKOLENIACH I ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ANIMACYJNYCH I WARSZTATOWYCH

Opracowanie planu potrzeb rozwojowych dla osób zaangażowanych w prowadzenie warsztatów i zajęć animacyjnych.

2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI

ZADANIA

2.2.1. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Stworzenie strony internetowej w wybranych mediach społecznościowych oraz zaplanowanie długoterminowej strategii zamieszczania danych (treść, częstotliwość, osoby administrujące strony, grupa docelowa)

2.2.2. ORGANIZACJA IMPREZ EDUKACYJNYCH

Zbadanie potrzeb i oczekiwań zarówno mieszkańców jak i turystów oraz opracowanie kalendarza imprez edukacyjnych.⁵

2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM⁶⁷

ZADANIA

2.3.1. ZORGANIZOWANIE MIEJSCA POSTOJU I ODPOCZYNKU DLA ROWERZYSTÓW

MOR - stworzenie miejsca odpoczynku turystów rowerowych - infrastruktury dopasowanej do turystyki rowerowej (parking dla rowerów, miejsce odpoczynku z dostępem do wody i toalety)⁸

2.3.2. ZORGANIZOWANIE MIEJSCA NOCLEGOWEGO DLA TURYSTÓW ROWEROWYCH

Stworzenie infrastruktury dopasowanej do potrzeb turystów i zorganizowanych grup do korzystania z oferty noclegowej w istniejącej świetlicy oraz pola namiotowego oraz zaistnienie w przestrzeni internetowej.^{9 10}

3. WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWNOŚCI

Motyw przewodni: „*Z dbałością o ziemię i młode pokolenia*” wymaga od miejscowości Wikrowa i Wiktorowa zdiagnozowania posiadanego potencjału i zasobów wśród mieszkańców obu wsi. Stworzenie atrakcyjnych form szkolenia i wspierania posiadanych i/lub niezbędnych umiejętności, które wzmocnią wizerunek wsi oraz stworzą możliwości uatrakcyjnienia miejscowości zarówno dla mieszkańców, dzieci, młodzieży i turystów. Dodatkowo istotne będzie skupienie się na lepszym oznakowaniu tras turystycznych, spacerowych.

⁵ <https://www.zrodla.org/>

⁶ <https://www.nocowanie.pl/slow-tourism---nowy-trend-w-polskiej-turystyce-poznaj-wyjatkowe-miejsca.html>

⁷ <https://dolnyslask.travel/dolny-slask-w-rytmie-slow/>

⁸ <https://zmieniamy.augustow.pl/projekt/4640>

⁹ <https://velomapa.pl/miejsca>

¹⁰ <https://narowery.visitmalopolska.pl/miejsca-przyjazne-rowerzystom>

CELE SZCZEGÓŁOWE:

3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU

ZADANIA

3.1.1. KOSZYK PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH

Opracowanie i przygotowanie oferty produktów z gospodarstw zajmujących się ekologiczną uprawą.

3.1.2. STWORZENIE OFERTY LOKALNEGO RYNECZKU

Integrowanie działań sprzyjających produkcji zdrowej żywności, podejmowanie działań na rzecz popularyzowania zdrowej żywności - stworzenie pakietu slow food (warzywa, chleb). Lokalny rynek¹¹ oraz kupuj prosto od rolnika¹²

3.2. PROMOWANIE ZDROWEGO ŻYWIENIA

ZADANIA

3.2.1. ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW NA TEMAT ZDROWEGO ŻYWIENIA

Stworzenie ciekawej i atrakcyjnej oferty warsztatów na temat zdrowego żywienia i zdrowego stylu bycia.^{13 14}

3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH^{15 16}

ZADANIA

3.3.1. STWORZENIE MIEJSCA EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

Rozpoznanie kluczowych potrzeb dla dzieci i młodzieży, pozwalających na atrakcyjną i przyjazną edukację.

3.3.2. WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI OŚRODKAMI EDUKACYJNYMI

Stworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dla ośrodków edukacyjnych (szkoły, przedszkola)

3.3.3. PRZYGOTOWANIE OPIEKUNÓW I ANIMATORÓW GRUP I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH

Udział w warsztatach i szkoleniach wspierających rozwój opiekunów i animatorów do prowadzenia zajęć dedykowanych w miejscowości.

¹¹ <https://www.facebook.com/groups/671862306896778/>

¹² <https://lokalnyrolnik.pl/>

¹³ <https://bom.mazovia.pl/projekt/201>

¹⁴ <https://diet4kids.pl/warsztaty-dietetyczne-dla-dzieci/>

¹⁵ <https://uniwersytetdzieci.pl/>

¹⁶ <https://www.pszczolamusibyc.pl/>

OPIS PLANOWANYCH WSKAŹNIKÓW

Budowanie rozwiązań służących integracji i zaangażowaniu mieszkańców w promocję zdrowej żywności i zdrowego stylu życia.

Tabela 1. Lista celów, zadań i wskaźników

Lp.	Zadanie	Działania w układzie celów i wskaźniki wg celów LSR
1. GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW		
1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOLENIA)		
1.1.1.	ZBADANIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT POTRZEB, ZAINTERESOWAŃ, UMIEJĘTNOŚCI	DZIAŁANIE: - Opracowanie ankiety pozwalającej przeanalizować kluczowe potrzeby i zainteresowania mieszkańców - Wyniki ankiet - zdefiniowane kluczowe potrzeby mieszkańców PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (KWESTIONARIUSZ badania ankietowego mieszkańców, RAPORT - wyniki badania ankietowego mieszkańców). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba wypełnionych ankiet, jakość otrzymanych informacji).
1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ/ WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ		
1.2.1.	WARSZTAT / GIELDA POMYSŁÓW, KONKURSY	DZIAŁANIE: - Spotkanie mieszkańców wsi i wypracowanie pomysłów i tematów imprez wspierających integrację mieszkańców oraz atrakcyjność miejscowości metodą myślenia projektowego - Wypracowanie listy działań, na których będą koncentrować się mieszkańcy PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (zaakceptowana lista tematyczna warsztatów i działań). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba zaangażowanych mieszkańców, liczba pomysłów, plan działania).
1.2.2.	WSPÓŁORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW	DZIAŁANIE: - Opracowanie scenariusza warsztatów na podstawie zdiagnozowanych potrzeb - Opracowanie planu warsztatów dla mieszkańców i ich promocja PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (tematyka i liczba warsztatów i ich tematyka). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników, terminy warsztatów).
1.2.3.	ORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW DLA MIESZKAŃCÓW	DZIAŁANIE: - Organizacja warsztatów myślenia projektowego - Pozyskanie moderatorów i uczestników warsztatów myślenia projektowego - Przygotowanie miejsca i narzędzi do warsztatów PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba zorganizowanych warsztatów). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników, wskaźnik satysfakcji, wygenerowanych pomysłów na integrację i aktywizację).
2. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW		
2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH		
2.1.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW PIECZENIA CHLEBÓW, PIECZYWA KUKURYDZIANEGO	DZIAŁANIE: - Opracowanie przepisów i procedur pieczenia chlebów i pieczywa kukurydzianego - Stworzenie scenariusza warsztatów i niezbędnych zasobów do realizacji - Testowanie scenariusza warsztatów pieczenia chleba i pieczywa kukurydzianego - Stworzenie oferty dla mieszkańców i turystów - Promocja w Mediach Społecznościowych w praktyce PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (gotowe

		przepisy, gotowa oferta warsztatowa, oferta promująca działania w mediach społecznościowych i innych kanałach dystrybucji informacji). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników warsztatów, liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS); stronach internetowych WWW; wskaźnik satysfakcji;).
2.1.2.	UDZIAŁ W SZKOLENIACH I ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ANIMACYJNYCH I WARSZTATOWYCH	DZIAŁANIA: 1. Przeprowadzenie badań potrzeb i oczekiwań uczniów animatorów 2. Stworzenie oferty zajęć 3. Uruchomienie programu PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba przeprowadzonych warsztatów, liczba zrealizowanych projektów). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników warsztatów; wskaźnik satysfakcji; liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).
2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI		
2.2.1.	ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH	DZIAŁANIE: 1 Stworzenie strony internetowej w wybranych mediach społecznościowych 2 Opracowanie strategii komunikacji (kto, rodzaj informacji, częstotliwość) 3 Systematyczne prowadzenie stron w mediach społecznościowych PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (działająca strona internetowa w wybranych mediach społecznościowych). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba odsłon, obserwujących, liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).
2.2.2.	ORGANIZACJA IMPREZ EDUKACYJNYCH	DZIAŁANIA: 1. Przeprowadzenie badań potrzeb i oczekiwań uczniów i / lub nauczycieli 2. Stworzenie oferty zajęć 3. Uruchomienie programu dla dzieci, młodzieży i / lub kadry nauczycielskiej PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba przeprowadzonych warsztatów, liczba zrealizowanych projektów). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba warsztatów, liczba uczestników, wskaźnik satysfakcji; liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).
2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM¹⁷		
2.3.1.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA POSTOJU I ODPOCZYNKU ROWERZYSTÓW - MOR	DZIAŁANIE: 1. Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonawczej MOR 2. Zabezpieczenie środków (opracowanie wniosku aplikacyjnego) 3. Wykonanie inwestycji, monitoring i ewaluacja. PRODUKT: 1.1.3. Nowa lub odnowiona infrastruktura turystyczna, społeczna, rekreacyjna lub kulturalna (droga rowerowa). REZULTAT: 1.1.3. Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury (Odsetek turystów rowerowych korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).
2.3.2.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA NOCLEGOWEGO DLA TURYSTÓW ROWEROWYCH	DZIAŁANIE: 1. Opracowanie dokumentacji projektowej i wykonawczej miejsca noclegowego 2. Zabezpieczenie środków (opracowanie wniosku aplikacyjnego) 3. Wykonanie inwestycji, monitoring i ewaluacja. PRODUKT: 1.1.1 Liczba utworzonych nowych przedsiębiorstw (miejsc noclegowych); 1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (miejsc noclegowych). REZULTAT: 1.1.1., 1.1.2. Liczba nowych miejsc pracy objętych wsparciem w ramach projektów WPR (zagród edukacyjnych, odsetek turystów rowerowych korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).
3. WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWNOŚCI		

¹⁷ <https://www.nocowanie.pl/slow-tourism---nowy-trend-w-polskiej-turystyce-poznaj-wyjatkowe-miejsca.html>¹⁸ <https://dolnyslask.travel/dolny-slask-w-rytmie-slow/>

3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU		
3.1.1.	KOSZYK PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH	DZIAŁANIE: 1. Przygotowanie oferty producentów żywności i oferty produktowej 2. Opracowanie miejsc i kanałów promocji, skala zainteresowania, responsywność oferty PRODUKT: 1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (liczba przygotowanych ofert, liczba wypromowanych ofert). REZULTAT: 1.1.2. Liczba nowych miejsc pracy objętych wsparciem w ramach projektów WPR (uzyskiwane dochody/obroty).
3.1.2.	STWORZENIE OFERTY LOKALNEGO RYNECZKU	DZIAŁANIE: 1. Wybranie formy i stworzenie oferty lokalnego ryneczku (podmioty, zakres działania, oferta) 2. Wybranie kanałów promocji i reklamy ryneczku PRODUKT: 1.1.1 Liczba utworzonych nowych przedsiębiorstw (oferta producentów i ich produktów). REZULTAT: 1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (liczba producentów i klientów, ocena satysfakcji).
3.2. PROMOWANIE ZDROWEGO ŻYWIENIA		
3.2.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW NA TEMAT ZDROWEGO ŻYWIENIA	DZIAŁANIA: 1. Opracowanie scenariusza warsztatów na temat zdrowego żywienia 2. Organizacja warsztatów PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba opracowanych przepisów potraw, liczba zorganizowanych warsztatów). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba przeszkolonych uczestników; badanie satysfakcji).
3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH		
3.3.1.	STWORZENIE MIEJSCA EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY	DZIAŁANIE: 1. Stworzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży 2. Przygotowanie miejsca o organizacja niezbędnych zasobów do realizacji 3. Działania promocyjne i informacyjne do wybranych organizacji i grup PRODUKT: 1.1.3. Nowa lub odnowiona infrastruktura turystyczna, społeczna, rekreacyjna lub kulturalna (miejsce edukacji dzieci i młodzieży) REZULTAT: 1.1.3. Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (Liczba dzieci i młodzieży korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).
3.3.2.	WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI OŚRODKAMI EDUKACYJNYMI	DZIAŁANIE: 1. Stworzenie listy organizacji i szkół z którymi ma być podjęta współpraca 2. Przygotowanie propozycji współpracy 3. Prezentacja oferty i podpisanie porozumienia o współpracy PRODUKT: podpisana umowa o współpracy. REZULTAT: liczba podpisanych umów, liczba zrealizowanych projektów.
3.3.3.	PRZYGOTOWANIE OPIEKUNÓW I ANIMATORÓW GRUP I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH	DZIAŁANIE: 1. Organizacja miejsca i zasobów niezbędnych dla animatorów i opiekunów grup w prowadzeniu zajęć 2. Uruchomienie zajęć PRODUKT: 1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (miejsc, rodzaj i liczba zajęć). REZULTAT: 1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników zajęć, wskaźnik satysfakcji).

Źródło: opracowanie własne.

LISTA PROJEKTÓW - SZACOWANE KOSZTY REALIZACJI I MOŻLIWE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Tabela 2. Koszty i źródła finansowania projektów

Lp.	Zadanie	Orientacyjne koszty [PLN]	Możliwe źródła finansowania
1. GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW - stworzenie warunków i możliwości wspierających integrację mieszkańców			
1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOLENIA)			
1.1.1.	ZBADANIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT POTRZEB, ZAINTERESOWAŃ, UMIEJĘTNOŚCI	5 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi 5. Netto - Sąsiadzka moc 6. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ / WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ			
1.2.1.	WARSZTAT / GIEŁDA POMYSŁÓW, KONKURSY	20 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
1.2.2.	WSPÓŁORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW	20 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
1.2.3.	ORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW DLA MIESZKAŃCÓW	30 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO - LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Netto - Sąsiadzka moc 5. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW - stworzenie oferty			

działań atrakcyjnej zarówno dla mieszkańców jak i turystów w obszarze szeroko rozumianej ekologii			
2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH			
2.1.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW PIECZENIA CHLEBÓW, PIECZYWA KUKURYDZIANEGO	50 000	1* PS WPR 2023-2027; 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024) - Narodowy Instytut Wolności - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 3* FEWiM OWES - Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie - Netto - Sąsiedzka moc - Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2.1.2.	UDZIAŁ W SZKOLENIACH I ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ANIMACYJNYCH I WARSZTATOWYCH	20 000	1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) - Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. - Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie - Fundacja Wspólnota Pokoleń - Złoty Wiek - Netto - Sąsiedzka moc - Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi - Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI			
2.2.1.	ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH	20 000	1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) - Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich - Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie - Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2.2.2.	ORGANIZACJA IMPREZ EDUKACYJNYCH	50 000	1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) - Narodowy Instytut Wolności - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich - Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie - Netto - Sąsiedzka moc - Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM1920			
2.3.1.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA POSTOJU I ODPOCZYNKU	400 000	1* PS WPR 2023-2027; 5* OK (MIP mała infrastruktura publiczna 2024, 2025, 2026) - Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw

¹⁹ <https://www.nocowanie.pl/slow-tourism---nowy-trend-w-polskiej-turystyce-poznaj-wyjatkowe-miejsca.html>

²⁰ <https://dolnyslask.travel/dolny-slask-w-rytmie-slow/>

	ROWERZYSTÓW - MOR		Obywatelskich. 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Netto - Sąsiedzka moc 5. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
2.3.2.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA NOCLEGOWEGO DLA TURYSTÓW ROWEROWYCH	150 000 400 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 5* OK (PDG lub RDG podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej 2024, 2025, 2026) 2. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 3. Netto - Sąsiedzka moc 4. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
3. WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWNOŚCI - rozpoznanie potrzeb i możliwości mieszkańców oraz wypracowanie odpowiedniej strategii działania, która będzie wspierać produkcję zdrowej żywności.			
3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU			
3.1.1.	KOSZYK PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH	150 000 400 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 5* OK (PDG lub RDG podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej 2024, 2025, 2026) 2. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 3. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
3.1.2.	STWORZENIE OFERTY LOKALNEGO RYNECZKU	150 000 400 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 5* OK (PDG lub RDG podejmowanie lub rozwijanie działalności gospodarczej 2024, 2025, 2026) 2. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 3. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
3.2. PROMOWANIE ZDROWEGO ŻYWIENIA			
3.2.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW NA TEMAT ZDROWEGO ŻYWIENIA	20 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundacja Wspólnota Pokoleń - Złoty Wiek 5. Netto - Sąsiedzka moc 6. Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi 7. Fundusz Sotecki, Gmina Gronowo Elbląskie
3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH			
3.3.1.	STWORZENIE MIEJSCA EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY	400 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 5* MIP (mała infrastruktura publiczna 2024, 2025, 2026); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. 3. Otwarte konkursy na realizację zadań

			publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundacja Wspólnota Pokoleń - Złoty Wiek 5. Netto - Sąsiedzka moc 6. Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi 7. Fundusz Soleccki, Gmina Gronowo Elbląskie
3.3.2.	WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI OŚRODKAMI EDUKACYJNYMI	10 000	1. Narodowy Instytut Wolności - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. 2. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 3. Fundacja Wspólnota Pokoleń - Złoty Wiek 4. Netto - Sąsiedzka moc 5. Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi 6. Fundusz Soleccki, Gmina Gronowo Elbląskie
3.3.3.	PRZYGOTOWANIE OPIEKUNÓW I ANIMATORÓW GRUP I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH	20 000	1. 1* PS WPR 2023-2027; 6* OW LGD (KŚO LIDER 2024); 7* PG kształtowanie świadomości obywatelskiej (KŚO KULTURA 2024, MŁODZIEŻ 2028) 2. Narodowy Instytut Wolności Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. 3. Otwarte konkursy na realizację zadań publicznych - gminne, powiatowe, wojewódzkie 4. Fundacja Wspólnota Pokoleń - Złoty Wiek 5. Netto - Sąsiedzka moc 6. Fundacja ORLEN - Moje miejsce na ziemi 7. Fundusz Soleccki, Gmina Gronowo Elbląskie
RAZEM		1 515 000 2 265 000	

Źródło: opracowanie własne.

1* - PS WPR - Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027)

2* - Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2023-2027 w ramach PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH Strategii Rozwoju Kraju Kanatu Elbląskiego na lata 2023-2030 (FE WiM PS);

3* - Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2023-2027 w ramach OŚRODKA WSPIERANIA EKONOMII SPOŁECZNEJ na lata 2023-2030 (FE WiM OWES);

4* - LSR OW KE - Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanatu Elbląskiego 2023-2029

5* - OK - OPERACJA KLASYCZNA w ramach LSR OW KE 2023-2029 (OK PDG - podejmowanie działalności gospodarczej 2024, 2025, 2026; OK RDG - rozwijanie działalności gospodarczej 2024, 2025, 2026; OK MIP - mała infrastruktura publiczna 2024, 2025, 2026);

6* - OW LGD - OPERACJA WŁASNA LGD w ramach LSR OW KE 2023-2029 (OW KE LGD PL - sieć wytwórców produktów lokalnych 2024, OW KE LGD KŚO - kształtowanie świadomości obywatelskiej ŻEGLUGA 2025, OW KE LGD KŚO - AKADEMIA LIDERA 2026, OW KE LGD SzKKE - ROWER - sieć Szlak Kulturowy KE 2026);

7* - PG - PROJEKT GRANTOWY w ramach LSR OW KE 2023-2029 (PG - PPP przygotowanie projektu partnerskiego SzKKE 2024 Szwecja), WT KKE 2025, Koncepcje SV 2026; kształtowanie świadomości obywatelskiej KULTURA 2024, ŚRODOWISKO 2027, MŁODZIEŻ 2028);

8* - PwP - PROJEKT w PARTNERSTWIE w ramach LSR OW KE 2023-2029 (PwP EM - sieć Ekomuzeum KKE 2024; PwP SV - sieć SV 2024, PwP PL - sieć wytwórców produktów lokalnych 2027);

9* - RPP - REGIONALNY PROJEKT PARTNERSKI w ramach w ramach LSR OW KE 2023-2029 (sieć szlaków kulturowych - marka, 2025);

10* - MPP - Międzynarodowy Projekt Partnerski w ramach LSR OW KE 2023-2029 (MPP - WT KKE 2026)

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ (do ustalenia z udziałem grantobiorcy)**Tabela 3. Harmonogram realizacji zadań**

Lista projektów	Okres realizacji											
	2024		2025		2026		2027		2028		2029	
	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.	I półr.	II półr.
CEL 1: GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW												
1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOŁENIA)												
1.1.1. Badanie mieszkańców na temat potrzeb, zainteresowań, umiejętności		XX								X		
1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ / WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ												
1.2.1. Warsztat / giełda pomysłów, konkursy		XX								X		
1.2.2. Współorganizowanie tematycznych warsztatów		XX								X		
1.2.3. Organizowanie tematycznych warsztatów dla mieszkańców		XX								X		
CEL 2: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW												
2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH												
2.1.1. Zorganizowanie miejsca postoju i odpoczynku dla rowerzystów		X										
2.1.2. Organizacja imprez edukacyjnych		XX								X		
2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI												
2.2.1. Zorganizowanie warsztatów pieczenia chlebów, pieczywa kukurydzianego		XX								X		
2.2.2. Zorganizowanie miejsca noclegowego dla turystów rowerowych		XX								X		
2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM												
2.3.1. Udział w szkoleniach i rozwój umiejętności		X	X	X								
2.3.2. Zbudowanie wizerunku miejscowości w mediach społecznościowych		X	X	X								
CEL 3: WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWONOŚCI												
3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU												
3.1.1. Koszyk produktów ekologicznych		X	X	X								
3.1.2. Stworzenie oferty lokalnego ryneczku		X	X	X								
3.2. PROMOWANIE ZDROWEGO ŻYWIENIA												
3.2.1. Organizowanie warsztatów na temat zdrowego żywienia		XX								X		
3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH												
3.3.1. Stworzenie miejsca edukacji dzieci i młodzieży		XX		X		X				X		
3.3.2. Współpraca z lokalnymi ośrodkami edukacyjnymi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.3.3. Przygotowanie opiekunów i animatorów grup i zajęć edukacyjnych		XX								X		

PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ OPRACOWANEJ KONCEPCJI

Tabela 4. Plan włączenia społeczności lokalnej w realizację zadań Konceptcji SV

Lp.	Zadanie	Rola i korzyści społeczności
CEL 1: GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW		
1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOLENIA)		
1.1.1.	BADANIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT POTRZEB, ZAINTERESOWAŃ, UMIEJĘTNOŚCI	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ / WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ		
1.2.1.	WARSZTAT / GIEŁDA POMYSŁÓW / KONKURSY Wspólne wypracowanie działań, które pozytywnie wpłyną na aktywizację i zaangażowanie mieszkańców	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
1.2.2.	WSPÓŁORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
1.2.3.	ORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW DLA MIESZKAŃCÓW	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
CEL 2: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW		
2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH		
2.1.1.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA POSTOJU I ODPOCZYNKU DLA ROWERZYSTÓW	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
2.1.2.	ORGANIZACJA IMPREZ EDUKACYJNYCH	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI		
2.2.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW PIECZENIA CHLEBA, PIECZYWA KUKURYDZIANEGO	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
2.2.2.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA NOCLEGOWEGO DLA TURYSTÓW ROWEROWYCH	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież, przedsiębiorcy, gospodarstwa agroturystyczne
2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM		
2.3.1.	UDZIAŁ W SZKOLENIACH I ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
2.3.2.	ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież, blogerzy, vlogerzy turystyczni, YT, FB
CEL 3: WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWONOŚCI		
3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU		
3.1.1.	KOSZYK PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, mieszkańcy, sołectwa przedsiębiorcy turystyczni, rolnicy
3.1.2.	STWORZENIE OFERTY LOKALNEGO RYNECZKU	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, mieszkańcy, sołectwa przedsiębiorcy turystyczni, rolnicy
3.2. PROMOWANIE ZDROWEGO ŻYWIENIA		
3.2.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW NA TEMAT ZDROWEGO ŻYWIENIA	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież
3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH		
3.3.1.	STWORZENIE MIEJSCA EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
3.3.2.	WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI OŚRODKAMI EDUKACYJNYMI	Gmina Gronowo Elbląskie, Starostwo Powiatowe w Elblągu, KE LGD, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież
3.3.3.	PRZYGOTOWANIE OPIEKUNÓW I ANIMATORÓW GRUP I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież

PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ OPRACOWANEJ KONCEPCJI

Wdrażanie koncepcji Smart Village powinno mieć charakter oddolny. Skuteczność realizacji poszczególnych zadań zależy zatem od inicjatywy i zaangażowania mieszkańców, a także współpracy z podmiotami i instytucjami publicznymi. Do kluczowych interesariuszy i partnerów mieszkańcy zaliczyli: Urząd Gminy i Starostwo Powiatowe w Elblągu, Radę Sołecką w Wikrowie, Radę Sołecką w Wiktorowie.

Mieszkańcy zostaną włączeni w realizację zadań poprzez: konsultacje społeczne, współpracę przy tworzeniu koncepcji urządzenia miejsca, gromadzeniu informacji, materiałów historycznych, przygotowaniu oferty warsztatów i planie ich realizacji. Partycypacja mieszkańców będzie się przejawiać w udziale osób zainteresowanych tworzeniem turystycznej oferty miejscowości oraz udziałem młodzieży w działaniach promocyjnych miejscowości. Przewidziane są także warsztaty tematyczne (np. kamień w wielu odsłonach) i szkolenia (ekojazda, świadomość ekologiczna i rozwiązania cyrkularne we wsi).

W celu poprawy skuteczności komunikacji zostaną wdrożone następujące formy i narzędzia komunikacyjne: spotkania informacyjne i konsultacyjne, warsztaty i szkolenia, Facebook, grupa na komunikatorze, badania ankietowe prowadzone w formie elektronicznej (formularz Google) mające na celu pozyskanie opinii mieszkańców, tablice ogłoszeń (własnych, partnerskich wsi i gmin), ogłoszenia parafialne.

Dzięki zintegrowanych działaniom różnych instytucji jak również mieszkańców będzie możliwe:

1. Specjalizacja wiosek jako unikatowych produktów i usług (wioska tematyczna, wioska eko, wioska rękodzielnicza), co zwiększy możliwości współpracy a nie konkurencji.
2. Person, dla których będzie opracowana oferta turystyczna (np. rowerzyści, rodziny, piesze wycieczki, turyści weekendowi czy biznesowi).
3. Skupienie się na kluczowych trendach, które będą miały znaczenie w powodzeniu i atrakcyjności wsi zarówno dla mieszkańców jak i turystów.
4. Ograniczaniu i lub niwelowaniu zagrożeń, które mogą mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie wsi (starzejące się społeczeństwo, wykluczenie cyfrowe, brak wody i inne).

PRZEWIDZIANE KORZYŚCI DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI

Koncepcja Smart Village tworzy warunki na rzecz zwiększania aktywności mieszkańców w działaniach nastawionych na poprawę jakości życia i budowanie lokalnego kapitału społecznego.

Poszczególne zadania pozwalają na integrację mieszkańców i stworzenie publicznej strefy spotkań, pozwalającej się spotykać oraz zwiększać turystyczną atrakcyjność miejsca.

Zadania związane z dziedzictwem kulinarnym mogą być impulsem do podejmowania dodatkowych działań o charakterze gospodarczym przez osoby zainteresowane własnym rozwojem i współpracą z innymi mieszkańcami.

Większość zadań otwiera społeczność wiejską na otoczenie (turystyka i współpraca z ościennymi wioskami, Urzędem Gminy w Gronowie Elbląskim, Lokalną Grupą Działania Kanału Elbląskiego).

Prowadzenie partycypacyjnych i korekcyjnych badań użytkowników jest działaniem poprawiającym komunikację, integrującym oraz dającym wiedzę o rzeczywistych potrzebach i problemach mieszkańców. Takie działanie pozwala także rozwiązywać część problemów przez samą społeczność.

**PARTNERZY KONCEPCJI SMART VILLAGE - SYGNATARIUSZE LISTU INTENCYJNEGO w sprawie
zawązania PARTNERSTWA na rzecz WDRAŻANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIĞENTNYCH
WSI WIKROWO I WITOROWO) GMINA Gronowo Elbląskie:**

Gmina Gronowo Elbląskie

Rada Sołecka Wikrowo

Rada Sołecka Wiktorowo

Elżbieta Oleksiak

Koncepcja Smart Village WSI WIKROWO i WIKTOROWO została przyjęta uchwałami Zebrań Wiejskich:

- 1) Sołectwa WIKROWO - UCHWAŁA NR .../2024 z roku
w sprawie przyjęcia KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIĞENTNEJ WSI) WIKROWO i WIKTOROWO
- 2) Sołectwa WIKTOROWO - UCHWAŁA NR .../2024 z roku
w sprawie przyjęcia KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIĞENTNEJ WSI) WIKTOROWO i WIKROWO
oraz
- 3) Radę Gminy Gronowo Elbląskie - UCHWAŁA NR .../2024 z
roku w sprawie przyjęcia KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIĞENTNEJ WSI) WIKROWO i
WIKTOROWO
- 4) Elżbietę Oleksiak

PODPISY PARTNERÓW KONCEPCJI SMART VILLAGE SOŁECTW REDAKI, JAKUBOWO KISIELICKIE, BABIĘTY WIELKIE

1. Gmina Gronowo Elbląskie
2. Rada Sołecka WIKROWO
3. Rada Sołecka WIKTOROWO
4. ELŻBIETA OLEKSIK

(podpisy PARTNERÓW KONCEPCJI SMART VILLAGE)

.....
(podpisy grantobiorcy)

Gronowo Elbląskie, 14 listopada 2023 roku

V. Załącznik NR 1. ZADANIA KONCEPCJI SMART VILLAGE (INTELIGENTNYCH WSI) MIEJSCOWOŚCI: WIKROWO I WIKTOROWO

Lp.	CELE i ZADANIA	Wskaźniki produktu			Wskaźniki rezultatu			Budżet PLN	Odpowiedzialny partner	Term in reali zacji	Źródło finansowania
		Nazwa	Liczba	Miano	Nazwa	Liczba	Miano				
1.	CEL 1: GŁĘBSZA INTEGRACJA I AKTYWIZACJA / MOBILIZACJA MIESZKAŃCÓW										
1.1.	Cel 1.1. POZNANIE POTRZEB I UMIEJĘTNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GRUP MIESZKAŃCÓW (POKOGENIA)										
1.1.1.	BADANIE MIESZKAŃCÓW NA TEMAT POTRZEB, ZAINTERESOWAŃ, UMIEJĘTNOŚCI	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (KWESTIONARIUSZ badania ankietowego mieszkańców, RAPORT - wyniki badania ankietowego mieszkańców).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba wypełnionych ankiet, jakość otrzymanych informacji).	20	osób	5 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
1.2.	Cel 1.2. STWORZENIE OFERTY SPOTKAŃ / WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ										
1.2.1.	WARSZTAT / GIEŁDA POMYSŁÓW, KONKURSY	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (zaakceptowana lista tematyczna warsztatów i działań).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba zaangażowanych mieszkańców, liczba pomysłów, plan działań).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
1.2.2.	WSPÓŁORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (tematyka i liczba warsztatów i ich tematyka).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników, terminy warsztatów).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
1.2.3.	ORGANIZOWANIE TEMATYCZNYCH WARSZTATÓW DLA MIESZKAŃCÓW	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba zorganizowanych warsztatów).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników, wskaźnik satysfakcji, wygenerowanych pomysłów na integrację i aktywizację).	30	osób	30 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
2.	CEL 2: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI MIEJSCOWOŚCI DLA TURYSTÓW I MIESZKAŃCÓW										
2.1.	CEL 2.1. SZKOLENIE I KSZTAŁCENIE UMIEJĘTNOŚCI NA RZECZ DZIAŁAŃ EDUKACYJNYCH, ANIMACYJNYCH										
2.1.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW PIECZENIA CHLEBÓW, PIECZYWA KUKURYDZIANEGO	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (gotowe przepisy, gotowa oferta warsztatowa, oferta promująca działania w mediach społecznościowych i innych kanałach dystrybucji informacji).	3	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników warsztatów, liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS); stronach internetowych WWW; wskaźnik satysfakcji).	50	osób	50 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024	7* PG KŚO KULTURA
2.1.2.	UDZIAŁ W SZKOLENIACH I ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI ANIMACYJNYCH I WARSZTATOWYCH	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba przeprowadzonych warsztatów, liczba zrealizowanych projektów).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników warsztatów; wskaźnik satysfakcji; liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
2.2.	CEL 2.2. ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI, WYKREOWANIE ATRAKCYJNOŚCI										
2.2.1.	ZBUDOWANIE WIZERUNKU MIEJSCOWOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (działająca strona internetowa w wybranych mediach społecznościowych).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba odston, obserwujących, liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, młodzież, blogerzy, vlogerzy turystyczni, YT, FB	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ

2.2.2.	ORGANIZACJA IMPREZ EDUKACYJNYCH	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba przeprowadzonych warsztatów, liczba zrealizowanych projektów).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba warsztatów, liczba uczestników, wskaźnik satysfakcji; liczba opublikowanych informacji w mediach społecznościowych (MS), stronach internetowych WWW).	50	osób	50 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie, seniorzy i młodzież, przedsiębiorcy, gospodarstwa agroturystyczne	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
2.3.	CEL 2.3. ŻUŁAWSKIE SZLAKI SPACEROWE, SLOW TOURISM										
2.3.1.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA POSTOJU I ODPOCZYNKU ROWERZYSTÓW - MOR	1.1.3. Nowa lub odnowiona infrastruktura turystyczna, społeczna, rekreacyjna lub kulturalna (droga rowerowa).	1	szt.	1.1.3. Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury (Odsetek turystów rowerowych korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).	1	szt.	400 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2025 2026	5* OK MIP
2.3.2.	ZORGANIZOWANIE MIEJSCA NOCLEGOWEGO DLA TURYSTÓW ROWEROWYCH	1.1.1 Liczba utworzonych nowych przedsiębiorstw (miejsc noclegowych); 1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (miejsc noclegowych).	1	szt.	1.1.1., 1.1.2. Liczba nowych miejsc pracy objętych wsparciem w ramach projektów WPR (zagród edukacyjnych, odsetek turystów rowerowych korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).	1	etat	150 000 400 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, mieszkańcy, sołectwa przedsiębiorcy turystyczni, rolnicy	2024 2025 2026	5* OK PDG, RDG
3.	CEL 3: WIKROWO / WIKTOROWO JAKO MIEJSCE PROMOCJI ZDROWEJ ŻYWONOŚCI										
3.1.	CEL 3.1. STWORZENIE LOKALNEGO RYNECZKU										
3.1.1.	KOSZYK PRODUKTÓW EKOLOGICZNYCH	1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (liczba przygotowanych ofert, liczba wypromowanych ofert).	1	szt.	1.1.2. Liczba nowych miejsc pracy objętych wsparciem w ramach projektów WPR (uzyskiwane dochody/obroty).	1	etat	150 000 400 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, mieszkańcy, sołectwa przedsiębiorcy turystyczni, rolnicy	2024 2025 2026	5* OK PDG, RDG
3.1.2.	STWORZENIE OFERTY LOKALNEGO RYNECZKU	1.1.1 Liczba utworzonych nowych przedsiębiorstw (oferta producentów i ich produktów).	1	szt.	1.1.2. Liczba rozwiniętych działalności pozarolniczych (liczba producentów i klientów, ocena satysfakcji).	1	etat	150 000 400 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, mieszkańcy, sołectwa przedsiębiorcy turystyczni, rolnicy	2024 2025 2026	5* OK PDG, RDG
3.2.	CEL 3.2. PROMOWANIE ZDROWEJ ŻYWIENIA										
3.2.1.	ORGANIZOWANIE WARSZTATÓW NA TEMAT ZDROWEJ ŻYWIENIA	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (liczba opracowanych przepisów potraw, liczba zorganizowanych warsztatów).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba przeszkolonych uczestników; badanie satysfakcji).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2025 2026 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
3.3.	CEL 3.3. MIEJSCE EDUKACJI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE PRODUKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH										
3.3.1.	STWORZENIE MIEJSCA EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY	1.1.3. Nowa lub odnowiona infrastruktura turystyczna, społeczna, rekreacyjna lub kulturalna (miejsc edukacji dzieci i młodzieży	1	szt.	1.1.3. Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (Liczba dzieci i młodzieży korzystających z lepszego dostępu do usług i infrastruktury).	1	szt.	400 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2025 2026	5* OK MIP
3.3.2.	WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI OŚRODKAMI EDUKACYJNYMI	Podpisana umowa o współpracy.	1	umowa	liczba podpisanych umów, liczba zrealizowanych projektów	1	projekt	10 000	Gmina Gronowo Elbląskie, Starostwo Powiatowe w Elblągu, KE LGD, szkoły, sołectwa, mieszkańcy Gm. Gronowo E., seniorzy, młodzież	2023 - 2029	Inne źródła
3.3.3.	PRZYGOTOWANIE OPIEKUNÓW I ANIMATORÓW GRUP I ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH	1.3.2. Liczba przeprowadzonych modułów szkoleniowych (miejsc, rodzaj i liczba zajęć).	1	moduł	1.3.2. Liczba osób korzystających ze szkoleń (liczba uczestników zajęć, wskaźnik satysfakcji).	20	osób	20 000	Gmina Gronowo Elbląskie, KE LGD, OWES, szkoły, sołectwa, mieszkańcy, seniorzy, młodzież	2024 2024 2028	6* OW LGD A.LIDERA 7* PG KŚO KULTURA MŁODZIEŻ
							1 515 000 2 265 000				